ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι.

Τόμος Ε'. *Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου καὶ 1. Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους, ἑξάμηνος μόνον,* **ΕΤΟΣ Ε'.**
ΑΡΙΘΜ. 21 (117). *καὶ προπληρωτέα: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 12½ ἢ μάρκ. 10.* *τῇ 1/13. Νοεμβρίου* **1889.**

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΩΖΙΕ.

Βαρέως ἐπένθησε πρὸ μικροῦ ἡ γαλλικὴ φιλολογία· εἷς τῶν ἐξοχωτάτων αὐτῆς ἀντιπροσώπων, ὁ διάσημος δραματικὸς συγγραφεὺς Αἰμίλιος Ὠζιέ, κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον.

Ὁ Αἰμίλιος Ὠζιὲ ἐγεννήθη τῷ 1820 ἐν τῇ πόλει Βαλεντίᾳ. Ἦτο ὀκταετὴς περίπου ὅτε οἱ γονεῖς του ἐγκατέστησαν ἐν Παρισίοις, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ Λύκειον τοῦ Ἑρρίκου Δ'. Ἐν αὐτῷ διήνυσε τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὁ μέλλων συγγραφεὺς τοσούτων ἀριστουργημάτων, ἄριστα μορφωθείς. Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του, δεκαενεαετὴς τὴν ἡλικίαν, εἰσῆλθεν ὡς ὑπάλληλος εἰς δικηγορικὸν γραφεῖον διότι ἡ οἰκογένειά του προώριζεν αὐτὸν εἰς τὸ δικηγορικὸν στάδιον. Ἀλλ' ὁ νεαρὸς Ὠζιὲ ἐλαχίστην ἔχων συμπάθειαν πρὸς τὴν Θέμιδα ἠγάπα παραφόρως τὰς Μούσας, τὰ δὲ ὄνειρά του ἦσαν ἐστραμμένα οὐχὶ πρὸς τὸ κακουργιοδικεῖον ἀλλὰ πρὸς τὸ θέατρον. Δι' ὃ μετὰ μικρὸν ἐάσας χαίρειν καὶ κώδικας καὶ δικόγραφα, προσῆλθεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ „Γαλλικοῦ θεάτρου" φέρων ὑπὸ μάλης ἔμμετρον δίπρακτον κωμῳδίαν, ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, τὸ *Κώνειον*. Ἡ κωμῳδία, ἦτο πλήρης χάριτος καὶ εὐφυΐας, εἰρωνικὴ ἅμα καὶ περιπαθής, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἡ ἀναγνοῦσα αὐτὴν εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τὴν ἀπέρριψε παμψηφεί. Ἀλλ' ὁ Ὠζιὲ δὲν ἀπεθαρρύνθη, προσήγαγε δὲ τὸ χειρόγραφόν του εἰς τὸ „Ὠδεῖον" ἔνθα τὸ *Κώνειον* ἐγένετο δεκτόν. Ἀλλὰ καὶ τοῦ Ὠδείου ὁ διευθυντὴς ἐλαχίστας ἐλπίδας ἐστήριζεν ἐπὶ τὸ ἔργον νεαροῦ καὶ ἀγνώστου συγγραφέως. Παρὰ πᾶσαν ὅμως προσδοκίαν, τὸ κοινὸν ἰδίᾳ δὲ οἱ παριστάμενοι λόγιοι, ἐχειροκρότησαν φρενητιωδῶς τὴν ἁβρὰν καὶ χαριεστάτην κωμῳδίαν. Ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξεν ἔκτακτος. Ὁ Ὠζιὲ ἄγνωστος πρό τινων ὡρῶν κατέστη διὰ μιᾶς διάσημος.

Τότε πλέον, καὶ τῆς οἰκογενείας του συναινούσης, ἀφωσιώθη ὁλοψύχως εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην. Τὸ δεύτερον αὐτοῦ ἔργον, κωμῳδία τρίπρακτος, συγχρόνου παρισινῆς ὑποθέσεως, ἀπέτυχεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἀλλ' ἐκ τῆς πτώσεως ἐκείνης ἀνηγέρθη μετὰ μικρὸν ὁ Ὠζιὲ διὰ τῆς *Τυχοδιώκτιδος* (Aventurière) ἑνὸς τῶν ἀρίστων αὐτοῦ ἔργων. Μετὰ ἓν ἔτος ἐπὶ τῆς πρώτης σκηνῆς τῆς Γαλλίας, τῆς *Γαλλικῆς κωμῳδίας*, παρεστάθη ἡ *Γαβριέλλα* ὡραῖον καὶ ἠθικὸν δρᾶμα ἀνυψοῦν τὸν συζυγικὸν βίον, τὴν ἁγνότητα τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας, δι' ὃ ὑπὸ τῆς φιλοψόγου καὶ ἐκλύτου πως κοινωνίας τῶν χρόνων ἐκείνων ἐπεκλήθη σαρκαστικῶς: „ποιητὴς τῆς ὁμονοίας τῶν ἀνδρογύνων".

Ἔκτοτε ἤρχισε σύντονος καὶ γόνιμος ἐργασία πλουτίσασα δι' ἀριστουργημάτων τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν, καὶ τὴν φιλολογίαν ἅμα ὅλων τῶν ἐθνῶν, διότι τὰ ἔργα του παριστάνονται μεταπεφρασμένα καὶ θαυμάζονται πανταχοῦ.

Ὁ Αἰμίλιος Ὠζιέ, πλὴν του Μολιέρου, οὗ ἐθαύμαζε τὴν μεγα-

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΩΖΙΕ.

λοφυΐαν καὶ ὃν προσεπάθει νὸ λάβῃ τύπον καὶ ὑπογραμμόν, ἠγάπα καὶ τὸν γλυκύτατον ποιητὴν Ἀνδρέαν Σενιέ, τὸν Ἕλληνα ἐκ μητρὸς καὶ ἐμπεφορημένον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως· ἡ Μοῦσα τοῦ ποιητοῦ τῶν *Ἀρχαίων ποιημάτων* καὶ τῶν *Εἰδυλλίων* ἐπέδρασε προφανῶς ἐπὶ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Ὠζιέ· διότι πλὴν τοῦ *Κωνείου* ἐποίησε καὶ τὸν *Αὐλητήν*, ὑπόθεσιν ἔχοντα εἰλημμένην ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ βίου, καὶ τὴν *Σαπφώ*, μελόδραμα ὑπὸ τοῦ Γκουνὼ μελοποιηθέν.

Ἀλλὰ τὴν φήμην αὐτοῦ καθιέρωσαν πρὸ πάντων τὰ ἔργα δι' ὧν ἀνεκίνει μεγάλα κοινωνικὰ ζητήματα τῆς συγχρόνου του ἐποχῆς, τὸ *Πράσινον ἱμάτιον* ἐν πεζῷ λόγῳ, ἡ *Λυδία λίθος*, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Σανδώ, ὁ *Γαμβρὸς τοῦ κυρίου Ποαριέ*. Ἀληθεῖς δὲ καταιγίδας προὐκάλεσαν δύο κωμῳδίαι αὐτοῦ *οἱ Ἀναιδεῖς* καὶ *Ὁ υἱὸς τοῦ Ζιμποαγιέ*, ἀμείλικτοι τὴν καυστικότητα, ἀριστοφάνειαι τὴν ἔξαρσιν, ἐκ τῆς δευτέρας δὲ ἰδίως ἐφρύαξε καὶ ἐξεμάνη ὁ ἰησουιτικὸς κλῆρος. Ἄλλα περιώνυμα τοῦ Ὠζιὲ ἔργα εἶνε „le mariage d'Olympe", ἔργον στυγνὸν τὴν τραγικότητα, ἰσχυρὸν καὶ σκληρόν, ἀλλ' ὅπερ δὲν ἀρέσκει εἰς τὸ πολὺ πλῆθος, διότι ἡ κάθαρσις δὲν ἐπέρχεται παρήγορος ἀνακουφίζουσα τὴν ψυχὴν δι' ἠρέμου ἐλέου, ἀλλ' ἐν ᾧ οἱ ὀφθαλμοὶ μένουσιν ἀδάκρυτοι βαρέως συσφίγγεται ἡ καρδία. Ἐν τοῖς περιβοήτοις ἔργοις του συγκαταλεκτέον καὶ τὸν *Παῦλον Φορεστιέ*, καὶ τὸν *Γκερὲν* καὶ τὸ *Μίασμα* καὶ τὰς Lionnes pauvres, αἵτινες μετεγλωττίσθησαν καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον αἱ *Ἄποροι Εὐγενεῖς*.

Τὰ ἔργα αὐτοῦ, εἴτε ἐνθουσιάζοντα εἴτε ἀπαρέσκοντα (τοῦθ' ὅπερ, ἐν παρόδῳ, δὶς μόνον ἢ τρὶς συνέβη), ἐκίνουν τὰ μέγιστα τὸ ἐνδιαφέρον ἐπὶ τῇ παραστάσει αὐτῶν ἢ τῇ δημοσιεύσει· ἦσαν προϊόντα ὑπερόχου νοῦ, μεγάλης καὶ γενναίας ἐμπνεύσεως καὶ δικαίως ὁ συγγραφεὺς αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ μέγιστος σύγχρονος δραματικὸς τῆς Γαλλίας, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, τῶν χρόνων ἡμῶν, ἀφ' οὗ τὸ γαλλικὸν θέατρον ἵσταται ἀπὸ δεκάδων ἤδη ἐτῶν ὑπεράνω πάντων τῶν ἄλλων.

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία φόρον ἐκτιμήσεως ἐκτίουσα εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ Ὠζιέ, ἐξέλεξεν αὐτὸν Ἀκαδημαϊκόν, λίαν ἐνωρίς, τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν μόλις τὴν ἡλικίαν ὄντα. Τὰ πλεῖστα καὶ τὰ μάλιστα πεφημισμένα τῶν ἔργων του συνέγραψεν ὁ Ὠζιὲ Ἀκαδημαϊκὸς ὤν, τὰ δὲ ἀριστουργήματά του εἰς τὴν ἀθανασίαν ἄγοντα τὸ ὄνομά του ἐπεκύρουν ἐκ τῶν προτέρων τὸν τίτλον τοῦ *ἀθανάτου* ὃν ἔφερε.

Τὸ τελευταῖον τοῦ Αἰμιλίου Ὠζιὲ ἔργον, οἱ *Φουρσαμπὼ* παρεστάθη ἐν θριάμβῳ τῷ 1878, ἐξῄρθη δὲ καὶ ἐθαυμάσθη ὡς ἔξοχον δρᾶμα. Ἔκτοτε ὁ Ὠζιὲ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς παραγωγικῆς δυνάμεώς του, παρὰ τὰς προσλιπαρήσεις τῶν διευθυντῶν τῶν θεάτρων, παρὰ τὰς παραινέσεις τῶν φίλων του, παρὰ τὸ μέγα χρηματικὸν ποσὸν ὅπερ πάντοτε ἀπέφερεν ἕκαστον ἔργον του, ἔπαυσε γράφων.

Ἐν τῷ προλόγῳ ὃν ἔγραψε μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου του διὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην νέαν ἔκδοσιν τῶν ἁπάντων του, ἰδοὺ τί γράφει περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης:

„Τινὲς μοὶ λέγουσιν ὅτι ἀποχωρῶ λίαν ἐνωρίς, ἀλλὰ τοὐλάχιστον εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀποχωρῶν μετ' ἐπιτυχίαν, δὲν ἀποσύρομαι ὑπὲρ τὸ δέον ἀργά, περὶ τούτου δ' ἐμερίμνων ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ σταδίου μου. Ἰδοὺ πῶς μὲ κατέλαβεν ὁ φόβος οὕτος τόσον ἐνωρίς.

„Ἡμέραν τινὰ μετὰ τὴν παράστασιν τοῦ *Κωνείου* συνδιελεγόμην πρὸς διευθυντὴν θεάτρου, ὅστις μοὶ ἐζήτει διὰ τὴν σκηνήν του τὸ δεύτερον ἔργον μου. Ὁ κλητὴρ εἰσῆλθε τότε καὶ ἔφερεν ἐν ἐπισκεπτήριον εἰς τὸν διευθυντήν.

— „Μὲ *σκοτίζει* ἐπὶ τέλους! ἀνέκραξεν· εἰπέτε εἰς τὸν *κύριον* αὐτὸν ὅτι ἔχω ἐργασίαν."

„Ὁ κύριος ἐκεῖνος ἦτο ὁ Σκρίβ, τὸ ζωηρὸν καὶ παραγωγὸν ἐκεῖνο πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐτροφοδότει τὰ θέατρα καὶ ἦτο ἡ πρόνοια τῶν διευθυντῶν. Δὲν ἀπεχώρησεν ἐγκαίρως! Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡρκίσθην ὅτι δὲν θὰ σκοτίσω κανένα θεατρώνην, καὶ ἐκράτησα τὸν λόγον μου· ἡ φωνὴ ἐκείνου μένει ἔναυλος εἰσέτι εἰς τὰ ὦτά μου."

Ὁ Ὠζιὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔζη ἥσυχον καὶ γαλήνιον βίον· τὸ δὲ πλεῖστον τοῦ ἔτους διήρχετο ἐν τῇ ἐπαύλει Κροασσύ, ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῇ 14./26. παρελθόντος ὀκτωβρίου. Μεγαλοπρεπὴς ἐγένετο ἡ κηδεία του· περὶ τὸ φέρετρόν του συνήχθησαν οἱ ἐν τοῖς γράμμασι καὶ ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς τέχναις κορυφαῖοι τῆς συγχρόνου Γαλλίας, ὁ δὲ νεκρὸς τοῦ διασήμου ἀνδρὸς κατετέθη εἰς τὸ Πάνθεον.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ ΕΝ ΕΝΕΧΥΡΟΔΑΝΕΙΣΤΗΡΙΩ

ὑπὸ **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ.**

Ἐβάδιζον ἐν τῇ Anlage τῆς Ἐϊδελβέργης, τῇ θαυμασίᾳ ἐκείνῃ δενδροστοιχίᾳ τῶν καταπρασίνων καὶ πλατυφύλλων ἀγριοκαστανεῶν. Ἐγγὺς ὑψοῦτο τὸ γοτθικὸν κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ὀξὺ καὶ τριχαπτοειδές· πέραν δέ, κατὰ τὸ ἄκρον, διεγράφοντο ἐρυθρωπὰ τὰ ἐρείπια τοῦ περιωνύμου Schloss. Ἔπνεεν ἄνεμος, τὸ δὲ δάσος, τὸ κατὰ μῆκος περιβάλλον τὴν παρὰ τὸν Νέκκαρ ὡραίαν πόλιν, ἀκράτητον, ἐν ὑλομανεῖ ὀργασμῷ, ἀναρριχώμενον εἰς τὰ βουνὰ καὶ κατακρημνιζόμενον εἰς τὰς χαράδρας, ἐσείετο ὅλον, καὶ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἡ φύσις περιξ συνεκλονεῖτο παρατεταμένως ὑπὸ σεισμοῦ ὑποχθονίου.

Κάτω, παρὰ τὰς ἀνθοσπάρτους πρασιάς, παιδία τινα εἶχον σταματήσῃ πρὸ μικροῦ χαλκοῦ πίδακος, παριστῶντος μακροπώγωνα γέροντα, ἐκ τῶν ἰδιοτύπων ἐκείνων νάνων τῶν γερμανικῶν παραμυθίων, ἐπεισείοντα ἐν κωμικῇ ὀργῇ χαλκοῦν ῥαβδίον κατὰ προπετοῦς βατράχου, ὅστις ἐκ τοῦ χαίνοντος αὐτοῦ στόματος, ἐν μέσῳ δύο ἄλλων, ἐξετόξευε χλευαστικῶς, μετὰ κακεντρεχείας ἀγυιόπαιδος, τὸ ὕδωρ κατὰ πρόσωπον τοῦ μορφάζοντος γεροντίου. Καὶ τὰ παιδία ἐξεκαρδίζοντο, δεικνύοντα διὰ τῶν μικρῶν χειρῶν των, μετὰ φαιδρῶν κραυγῶν, τὸ κωμικώτατον σύμπλεγμα.

Παρετήρουν μετὰ προσοχῆς τὴν ἔκφρασιν τῆς παιδικῆς ἐκείνης ἀγαλλιάσεως, ἐξ ἧς ἐπορφυροῦτο ἡ μορφὴ καὶ ἀπήστραπτον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν μικρῶν θεατῶν, ὅτε ὁ φίλος μου Π . . . ὁ μόνος εὑρισκόμενος τότε πλὴν ἐμοῦ ἐν Ἐϊδελβέργῃ Ἕλλην, μ' ἐκτύπησεν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου.

— Πᾶμε, μοὶ εἶπε.

— Ποῦ; ἐρώτησα.

— Εἰς τὸ Leihhaus (ἐνεχυροδανειστήριον) ἀπήντησε.

Τὸν παρετήρησα μετά τινος ἀνησύχου περιεργίας.

— Διατὶ ἐτρόμαξες; προσεῖπε μειδιῶν· νομίζεις ὅτι θέλω νὰ δώσω τίποτε ἐνέχυρον καὶ σὲ λέγω νὰ ἔλθῃς μαζί μου διὰ νὰ μοιρασθοῦμε τὴν ἐντροπήν; Κάθε ἄλλο. Ἰδὲ ἐδῶ!

Καὶ μοὶ ἔδειξε τὸν *Ἀγγελιαφόρον* τῆς Ἐϊδελβέργης ἀγγέλλοντα ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔμελλε νὰ γείνῃ ἐκποίησις διὰ δημοπρασίας τῶν ἐν τῷ ἐνεχυροδανειστηρίῳ πέραν τῆς προθεσμίας ἀφεθέντων ἐνεχύρων.

— Ἔλα, ἐξηκολούθησε, θὰ εὕρῃς ὕλην νὰ *ψυχολογήσῃς*.

— Καλὰ ἐγώ, ἀλλὰ σὺ τί θὰ κάμῃς;

Τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπέτεινα διότι ὁ Π . . . ἦτο ἰδιοτύπου χαρακτῆρος ἄνθρωπος. Σιδηροῦς τὴν θέλησιν, ὑπὲρ τὰς δώδεκα ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον ἐργαζόμενος, ἦτο ἐγκεκλεισμένος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ του ὡς ἐντὸς εἱρκτῆς· τοῖχος ὠγκώδης ὠρθοῦτο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ πάσης ἄλλης γνώσεως ἀσχέτου πρὸς τὰς εἰδικὰς μελέτας του. Ἡ ἄγνοια αὐτοῦ περὶ πολλὰ ἁπλούστατα πράγματα ἦτο ἐκπληκτική, ἡ ἀδιαφορία του πρὸς οἱανδήποτε γνῶσιν μὴ κειμένην ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου ὃν εἶχε χαράξῃ περὶ τὸ πνεῦμά του, ἀπίστευτος. Ἐκτὸς τῆς ἐπιστήμης του ἦτο ὡς ἰχθὺς ἐκτὸς τοῦ ὕδατος.

— Ἐγώ; μοὶ ἀπήντησε γελῶν· φυσικὰ δὲν δίδω λεπτὸν διὰ τὴν ψυχολογία σου· ἤθελα μόνον ν' ἀγοράσω ἓν χρυσοῦν ὡρολόγιον καὶ ὑποθέτω ὅτι θὰ τὸ εὕρω ἐκεῖ μισοτιμῆς.

Διηυθύνθημεν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Πανεπιστημίου ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς μακρᾶς κατὰ μῆκος τοῦ Νέκκαρ, ὡς σπονδυλικῆς στήλης τῆς πόλεως, ἐκτεινομένης Hauptstrasse, ἐφθάσαμεν εἰς μικρὸν ξύλινον οἰκοδόμημα φέρον ἔξωθεν ἐπιγραφήν: Stadtleihhaus.

Ἀκούσιον ψύχος ἠσθάνθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὅτε διέβην τὸν οὐδὸν τοῦ οἴκου ἐκείνου. Κυνάριον πεφιμωμένον ὑλάκτει ὀξέως, ὁρμῶν κατὰ τῶν ποδῶν μας. Διὰ στενοῦ διαδρόμου εἰσήλθομεν εἰς προθάλαμον πενθίμως γυμνόν.

Ἀπάτη τῶν αἰσθήσεών μας εἶνε ἢ ἀλήθεια ὅτι τὰ οἰκοδομήματα λαμβάνουσι τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐν αὐτοῖς αἰσθημάτων καὶ συγκινήσεων; ὅτι διὰ μέσου τῶν στοῶν νοσοκομείου ὁ ἀὴρ εἶνε βαρὺς ὡς ἐκ συμπεπυκνωμένων στεναγμῶν καὶ κραυγῶν ἄλγους, ὅτι ἡ προσευχὴ γενεῶν ὅλων καὶ αἰώνων περιΐπταται ἐν τῷ ναῷ ἀδιόρατον πέπλον ἱερότητος ἐφαπλοῦσα ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ τῶν εἰκονισμάτων; ὅτι ἡ στυγνὴ μεμψιμοιρία πείσμονος γεροντοκόρης καθιστᾷ σκυθρωποὺς καὶ αὐτοὺς τὰς τοίχους τοῦ δωματίου της, ἐν ᾧ τὸ φαιδρὸν δωμάτιον νεάνιδος, ὀρθάνοικτον εἰς τὸν ἥλιον, ὡς ἡ ψυχὴ τῆς ἐνοίκου του εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλπίδα, μειδιᾷ καὶ τραγῳδεῖ;

Αὐτὰ διενοούμην ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἐνεχυροδανειστηρίου, αἴθουσαν ἀδυσωπήτως θλιβερὰν. Τοῖχοι ἀσβεστόχριστοι καὶ ῥυπαροί, δάπεδον ξύλινον πεπαλαιωμένον, παράθυρα πάγγυμνα, καὶ εἰς τὸ βάθος ξύλινον κιγκλιδωτόν, ὄπισθεν τοῦ ὁποίου ἐκάθηντο ἄνθρωποί τινες. Ὁ κλωβὸς ἐκεῖνος διῃρεῖτο εἰς τρία τμήματα. Εἰς τὸ ταμεῖον (Kasse) εἰς τὸ ἐπὶ τῆς παραλαβῆς τῶν ἐνεχύρων (Pfänderannahme) καὶ εἰς τὸ ἐπὶ τῆς παραδόσεως (Pfänderabgabe).

Ἡ αἴθουσα ἦτο πλήρης· πέριξ περιφράγματος ἐκ πλατειῶν σανίδων ἐν σχήματι Π ἐκάθηντο γυναῖκες πτωχαί, χωρικαὶ ἡλιοκαεῖς μὲ χεῖρας τυλῶδεις καὶ τραχύ τι εἰς τὸ ἦθός, ὅπερ δίδει εἰς τὴν μορφὴν καὶ τὸ σῶμα τῶν χειρωνάκτων ἡ ἀδιάλειπτος ὑπὲρ τοῦ ἄρτου πάλη· παρὰ τὸ ταμεῖον, ἐκτὸς τοῦ σανιδωτοῦ περιφράγματος, ἵσταντο χρυσοχόοι τινὲς καὶ ἐπιπλοπῶλαι· τὸ μελάγχρουν τῆς φυσιογνωμίας, ἡ γριπὴ ῥίς, τὸ σημιτικὸν τῆς μορφῆς, τὸ πιναρὸν τῶν ἐνδυμάτων, πρὸ πάντων δὲ τὸ βλέμμα ἐκεῖνο τὸ ἁρπακτικόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου σοὶ φαίνεται ὅτι βλέπεις ῥικνουμένους γαμψοὺς ὄνυχας γυπός, ἐμαρτύρουν ὅτι ἦσαν Ἑβραῖοι· εἶχον προσδράμῃ ὡς οἱ θῶες ὅταν ὀσφρανθῶσι ψοφίμιον. Αἴφνης ὁ ψίθυρος τῶν φωνῶν κατέπαυσε· τὰ βλέμματα πάντα προσηλώθησαν εἰς τὴν ἀνοιχθεῖσαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ξυλίνου κιγκλιδώματος θυρίδα· κρότος σφυρίου ἠκούσθη· ἡ δημοπρασία ἤρχισε.

Ἔσωθεν τοῦ σανιδωτοῦ Π . . ., ὑπάλληλος τοῦ ἐνεχυροδανειστηρίου, ἔλαβεν ἐκ τῆς θυρίδος ὡρολόγιον ἐκ νικελίου καί, ἀνακηρύξας τὴν τιμήν του, περιεδείκνυεν αὐτό· μετὰ μικρὰν πλειοδοσίαν, κατεκυρώθη ἀντὶ τεσσάρων μαρκῶν εἴς τινα, ὅστις ἀπέθηκε τὸ ἀντίτιμον ἐπὶ προταθέντος αὐτῷ κασσιτερίνου δίσκου. Ἀλλ' ἡ αἴθουσα ἦτο ψυχρὰ καὶ ἀδιάφορος· δὲν εἶχεν ἔλθῃ ἀκόμη ἡ ὥρα τοῦ νευρικοῦ πυρετοῦ· μηχανικῶς, ἄνευ ἀγῶνος, μετ' ἀσήμαντον ὑπερθεματισμόν, κατεκυρώθησαν ἀλλεπαλλήλως δύο ἐπάργυρα ὡρολόγια, ἓν περίγλυφον ποτήριον ζύθου, ζεῦγος ἀργυρῶν κομβίων.

— Τρία χρυσᾶ ὡρολόγια· διακόσιες μάρκες! ἀνεφώνησεν ὁ ὑπάλληλος.

Διὰ μιᾶς ἡ θερμοκρασία τῆς αἰθούσης ἀνέβη· οἱ βραχίονες τῶν Ἑβραίων χρυσοχόων καὶ κοσμηματοπωλῶν ἐξετάθησαν ἀνυπομόνως πρὸς τὴν περιέχουσαν αὐτὰ θήκην· ἥρπασεν αὐτὴν ὁ ἐγγύτερος, τὴν ἤνοιξε, ἐξέβαλεν ἐκ τῆς βελουδίνης κοίτης των τὰ ὡρολόγια, περιειργάσθη μὲ ὀξυδερκὲς καὶ ἀσφαλὲς βλέμμα ἐμπειροπράγμονος τὴν ἀθάμβωτον αὐτῶν λάμψιν, τὴν κατεργασίαν, καὶ τὸν μηχανισμόν των, ἐζύγισεν ἕκαστον διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἡμικλείων τοὺς ὀφθαλμούς, μετὰ προσπεποιημένης ἀδιαφορίας, ὡς μέλλων δῆθεν νὰ μὴ συναγωνισθῇ, ἐψιθύρισε μετὰ πονηρίας, ὡς εἰς ἑαυτὸν ἀποτεινόμενος.

— Αἴ! τ' ἀξίζουν!

Καὶ ἔτεινε τὰ ὡρολόγια εἰς τοὺς ἄλλους, οἵτινες, κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον κύπτοντες περὶ αὐτὸν μὲ λάμπον βλέμμα, ἀνέτεινον ἐπανειλημμένως τὰς χεῖρας ἀλλὰ κατεβίβαζον αὐτὰς ἐν σπασμωδικῇ ἀνυπομονησίᾳ βλέποντες ὅτι ἐκεῖνος δὲν εἶχε περατώσῃ τὴν ἐξέτασιν.

— Διακόσιες πέντε! εἶπε φωνή τις.

— Διακόσιες δέκα πέντε! προσεῖπεν ἀμέσως ἄλλη.

— Εἴκοσι πέντε!

— Σαράντα!

— Πενῆντα!

Σιωπὴ ἐπεκράτησεν ἐπί τινα λεπτά.

— Zum ersten! ἀνεφώνησε μετὰ ψαλμῳδικῆς φωνῆς ὁ ἐπὶ τῆς κατακυρώσεως ἀνώτερος ὑπάλληλος.

— Διακόσιες ὀγδοῆντα! εἶπεν ἐντόνως ὁ πρῶτος περιεργασθεὶς τὰ ὡρολόγια βλέπων ὅτι τὸ σύστημα τῆς ἀδιαφορίας δὲν ἐπετύγχανε.

Πάντων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς αὐτόν.

— Διακόσιες ὀγδοῆντα πέντε! εἶπεν ὁ τελευταῖον ὑπερθεματίσας.

— Τριακόσιες! ἀνεφώνησεν οὗτος.

Σιωπὴ πάλιν.

— Zum ersten! ἐπανέλαβεν ἔσωθεν τῆς θυρίδος ἡ φωνή, zum zweiten, zum! . . . . καὶ ἔστη ἀποτόμως, καὶ ὁ ἐπίσημος ἦχος τοῦ σφυρίου ἐκρούσθη μέλλων νὰ κατακυρώσῃ.

— Τριακόσιες πέντε! ἀνεφώνησεν ὁ ἕτερος τῶν πλειοδοτούντων μὲ φωνὴν παλλομένην ἐκ πείσματος, περιάγων βλέμμα θριάμβου.

Βλέμμα ὀργῆς, βλέμμα μίσους σχεδὸν ἐξηκόντισεν ὑπὸ τὰς διόπτρας του κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του ὁ πρῶτος Ἑβραῖος.

— Τριακόσιες ἑπτά! ἀντεφώνησε δριμέως, ἐκτείνων τὴν χεῖρα ὅπως λάβῃ τὰ ὡρολόγια.

— Ὀκτώ! ἀπήντησεν ὁ ἄλλος χειρονομῶν ἐν ἐξάψει καὶ ἀτενίζων αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτεὶ ὡσεὶ τῷ ἔρριπτεν ὕβριν κατὰ πρόσωπον.

— Δέκα!

Τώρα πλέον εἶχον σταθῇ κατ' ἔναντι ἀλλήλων μετρούμενοι ἀπειλητικῶς διὰ τοῦ βλέμματος, προκαλοῦντες ἀλλήλους, ὡς σκύλοι τρίζοντες τοὺς ὀδόντας, ἕτοιμοι νὰ κατασπαραχθῶσι λυσσωδῶς. Ὁ εἷς εἶχε γείνῃ κατακόκκινος, αἱ φλέβες τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ μετώπου του εἶχον ἐξογκωθῇ, ὁ ἕτερος κάτωχρος ὡς νεκρός· ἀλλ' ἀμφότεροι ἔτρεμον, ἀμφοτέρων ἡ ἀναπνοὴ εἶχε καταστῇ ἀσθματική, ἀμφοτέρων τὸ στῆθος ἐπνευστία ὡς φυσητήρ.

— Zum ersten, ἀπήγγειλε ψαλμῳδῶν ὁ ἐπὶ τῆς κατακυρώσεως ὑπάλληλος, προδήλως ἀνυπομονῶν, zum zweiten, zum . . .

— Δέκα καὶ πενῆντα! ἐκραύγασεν ἀποφασιστικῶς ὁ ἀντίπαλος.

— Τριακόσιες δώδεκα! ἀνεφώνησεν ὁ πρῶτος, μὲ τόνον ἀνθρώπου ἐκκενοῦντος ἐν ἐσχάτῃ στιγμῇ ἀμύνης καὶ τὴν τελευταίαν σφαῖραν τοῦ πολυκρότου αὐτοῦ ὅπως σωθῇ.

Ὁ ἄλλος, ἐξαντληθεὶς ἐκ τοῦ ἀγῶνος, ἔμεινεν ἄναυδος· δὲν ἐτόλμα νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω· τὰ κίτρινα χείλη του ἐκινήθησαν σπασμωδικῶς, ἡ χεὶρ του ἀνετάθη μετὰ νευρικοῦ τρόμου, ἡ φωνή του ὅμως ἔμεινεν ἐστραγγαλισμένη ἐν τῷ λάρυγγί του· καὶ ὅτε, μετὰ τὸ τελευταῖον zum, ἐκρούσθη ἠχηρῶς καὶ ἐπισήμως τὸ σφυρίον, ἐν μέσῳ βαθείας σιγῆς, δὲν ἐξεστόμισε πλέον τίποτε, ἀλλ' ἠκούσθη τὸ βαρὺ καὶ τελεσίδικον, τὸ ἀνέκκλητον ὡς ἀπόφασις τοῦ πεπρωμένου:

— . . . dritten!

Ὁ Ἑβραῖος ἥρπασε τὰ τρία ὡρολόγια καὶ περιειργάσθη αὐτὰ ἐκ νέου, ἐπὶ μακρόν· εἶτα ἔλαβε διὰ τῶν ῥικνῶν δακτύλων του ἐκ ῥυπαροῦ χαρτοφυλακίου τρία χαρτονομίσματα τῶν ἑκατὸ μαρκῶν, ἐν χρυσοῦν δεκάμαρκον καὶ δύο ἀργυρᾶ μάρκα, καὶ ἀπέθηκεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ δίσκου, ἐν ᾧ ὑπάλληλός τις ἔνδοθεν τοῦ κυκλιδώματος ἐσημείου τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν κατοικίαν.

Εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν εἶχον κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον μου ἡ πάλη ἐκείνη ἡ λυσσαλέα δύο θελήσεων ἀγρίων, τὸ ἀγωνιῶδες καὶ βραχνὸν τῶν φωνῶν, τὸ σκληρὸν καὶ οἱονεὶ χαλύβδινον τῶν βλεμμάτων διασταυρουμένων ὡς λεπίδων, τὸ θέαμα ἀνθρώπων, ἐν οἷς ἡ ψυχὴ ἐβρυχᾶτο καὶ ἐπαράδερνε ὡς τίγρις ἐν κλωβῷ, ἔχουσα πεῖναν ἀγρίαν, πεῖναν ἀκόρεστον χρήματος, ὡς ἡ τίγρις σαρκὸς αἱμασσούσης.

Ἀλλ' ἤδη ἡ σκηνὴ ἔμελλε νὰ μεταβληθῇ.

(*ἕπεται τὸ τέλος.*)

ΕΩΣ ΠΟΤΕ ΘΑ ΓΙΝΩΝΤΑΙ ΠΟΛΕΜΟΙ;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΥΠΟ **ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΧΕΝΧΟΥΣΕΝ.**

(*τέλος.*)

Βεβαίως, εἶνε μέγα τι καὶ ὑψηλὸν νὰ ἀποθνήσκῃ τις ὑπὲρ πατρίδος εἰς ἔντιμον ἀγῶνα, ἀλλὰ πολὺ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον ἦτο τὸ ὑπὲρ πατρίδος μάχεσθαι καὶ ἀποθνήσκειν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτε ὁ ἀοιδὸς ἐν τῷ πεδίῳ, κρατῶν τὸ ξίφος ἐν τῷ βραχίονι, ἔκρουε τὰς χορδὰς τῆς λύρας του διὰ τῶν καθημαγμένων χειρῶν ἐν τῇ φρουρᾷ τῆς σημαίας· ὑψηλότερον ἢ νῦν, ὅτε καὶ ἐν εἰρήνῃ ἔτι ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγὼν πληγώνει ἡμᾶς καθ' ἑκάστην μὲ βέλη φαρμακερά! Διότι σήμερον δὲν ὑπάρχει πλέον ἔντιμος ἀγὼν ἀνθρώπων πρὸς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἀπηλπισμένη πρόσκρουσις ἀνθρώπων πρὸς βροτολοιγοὺς μηχανάς, μηχανὰς ἐξερευγομένας καταστροφὴν καὶ πανωλεθρίαν, μηχανὰς διὰ τὰς ὁποίας τὸ ἀνθρώπινον ὑλικὸν εἶνε, μὰ τὴν ἀλήθειαν, πάρα πολὺ πολύτιμον, λογιζομένης καὶ τῆς ἠθικῆς ἀξίας, ἥτις ἐνυπάρχει, πλὴν τῶν ὀστῶν καὶ τῶν κρεάτων, ἐν ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ: τῆς ἀγωγῆς, τῆς μορφώσεως, τῶν γνώσεων, τῆς οἰκῆς ἢ πατρικῆς στοργῆς κτλ. κτλ.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτε ἡ τέχνη τῆς κατασκευῆς τῶν πολεμικῶν ὅπλων καὶ πολεμεφοδίων εὑρίσκετο, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, εἰσέτι ἐν τοῖς σπαργάνοις, ἐζήτουν οἱ ἄνθρωποι ὅπως δήποτε νὰ διατηρήσωσιν ἀνθρωπινωτέρας τοῦ διεθνοῦς δικαίου ἀρχάς, εἰ καὶ ἄνευ ἀποτελέσματος ἐν τῇ αἱματηρᾷ πρακτικῇ. Γενικὴν ἀγανάκτησιν διήγειρεν εἰς ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον ἡ εἴδησις, ὅτι κατὰ τὸν ἐν ταῖς παραδουναβίοις ἡγεμονίαις ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον (τὸ 1854) οἱ τοῦρκοι Βασιβοζοῦκοι ἀπέκοψαν τὰς κεφαλὰς νεκρῶν καὶ ἐξήρτησαν αὐτὰς ὡς τρόπαια ἀπὸ τῶν ἐφιππίων των. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη εἰς πόσην ἀμηχανίαν περιῆλθεν ὁ συνταγματάρχης Γράχ, ὁ διοικητὴς τῆς Σιλιστρίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μουσσᾶ πασσᾶ, ὅτε οἱ Ῥῶσσοι ἀπῄτησαν διὰ κηρύκων τὸν νεκρὸν ἑνὸς τῶν στρατηγῶν των. Ὁ Γράχ ἠσχύνετο νὰ παραδώσῃ τὸ πτῶμα, διότι ὁ νεκρὸς εἶχεν εὑρεθῇ ἄνευ κεφαλῆς. Ὁποῖος βανδαλισμὸς κατὰ τῶν νεκρῶν! ὁποία βαρβαρότης καὶ ἀπανθρωπία! Ναί, ἀλλὰ τότε οἱ νεκροὶ εἶχον τοὐλάχιστον τὰς κεφαλάς των, ἐνῷ τὴν σήμερον μία ἐκπυρσοκρότησις διασκορπίζει καὶ κεφαλὰς καὶ σκέλη καὶ βραχίονας, καὶ μάλιστα κατὰ σωρούς, εἰς ὅλους τοὺς ἀνέμους.

Ὅμοιαι εἰδήσεις διεδίδοντο καὶ κατὰ τὸν ἰταλοαυστριακὸν πόλεμον. Ἐλέγετο τότε ὅτι οἱ αὐστριακοὶ ἀκροβολισταὶ εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ διατρυπῶσι διὰ τῆς λόγχης τοὺς νεκροὺς ἐξηπλωμένους Ζουάβους. „Ἀποτρόπαιον!" ἀνέκραζον πάντες. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι οἱ Ζουάβοι εἶχον τὴν πονηρὰν συνήθειαν νὰ προσποιοῦνται *κατ' ἀρέσκειαν* τοὺς νεκροὺς εἶτα δὲ ἐξαίφνης ἀνιστάμενοι νὰ διατρυπῶσι διὰ τῆς λόγχης τὰ νῶτα τῶν ἀποχωρούντων Αὐστριακῶν. Ἡ αὐτὴ φήμη, *ξαναζεσταμένη*, διεδίδετο καὶ βραδύτερον κατὰ τοὺς ἀγγλοαιγυπτιακοὺς ἀγῶνας. Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ᾐτιῶντο κατὰ τὸν ἰταλικὸν ἐκεῖνον πόλεμον πρὸς τοῖς ἄλλοις καί τινα Αὐστριακὸν διοικητήν, ὡς θελήσαντα νὰ στρατολογήσῃ καὶ ὡραίας γυναῖκας (belle donne) ἔν τινι πόλει τῆς Λομελλίνας. „Φρικῶδες!" Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε ἡ ἑξῆς: ὅτι ὁ ἀρχίατρος ἐζήτησε νὰ εὕρῃ διὰ τὸ περιφορητὸν νοσοκομεῖον μανικὸν στρύχνον (Belladonna).

Ἡ γενικὴ ἀγανάκτησις ἐξηγείρετο τότε, ὡς καὶ σήμερον ἔτι, δι' εἰδήσεων περὶ τῆς πρὸς τοὺς τραυματίας σκληρότητος. Ἀλλ' ἡ αἰσθηματικότης ἐνταῦθα εἶνε ἄτοπος:

ΕΟΡΤΗ ΕΝ ΠΟΜΠΗΙΑ.

Εἰκὼν ὑπὸ Diana Coomans.

Ἡ φωτογραφία παρὰ τοῖς Ad. Braun & Comp. in Dornach im Elsass.

εἶνε δὲ εὐτύχημα ὅτι οἱ πλεῖστοι σχεδὸν ἀγνοοῦσι, πόσα πράγματα συμβαίνουν εἰς τοὺς πολέμους καὶ τὰς μάχας! à la guerre comme à la guerre!

Ὡς ἐν παραδείγματι ἀναφέρω τὸ ἑξῆς: Ἤτο, νομίζω, κατὰ τὴν μάχην ἐν Königgrätz, καθ' ἣν εἷς ἐκ τῶν ἡμετέρων τηλεβολοστοιχιαρχῶν (Batteriechef) ὅστις ἐβιάζετο νὰ προχωρήσῃ μὲ τὰ τηλεβόλα του, ἐφώναζεν εἰς τοὺς ἔμπροσθέν του ἐξηπλωμένους καὶ καλύπτοντας τὴν ὁδὸν τραυματίας: „Παιδιά, κλείσετε τὰ ᾽μάτια σας, διότι πρέπει νὰ περάσω ἐπάνωθέ σας!“ — Ποσάκις ἤκουσα ἐγὼ αὐτὸς τοὺς ἰατροὺς καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν μεγάλης τινὸς μάχης καὶ μετὰ τὴν μάχην αὐτὴν φωνάζοντας εἰς τοὺς τραυματίας, οἵτινες ἐξῃτοῦντο τὴν βοήθειάν των: „Δὲν ᾽μποροῦμεν νὰ δώσωμεν καμμίαν βοήθειαν! λείπουν ἐπίδεσμοι!“ Ποσάκις ἐγὼ αὐτός, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἀγῶνος διελαύνων ἀνὰ τὸ πεδίον τῆς μάχης, προσέκρουσα ἐπὶ διεσκορπισμένων καὶ ἄνευ τινὸς βοηθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐξηπλωμένων τραυματιῶν, καὶ πόσον τεράστια πλῆθη τοιούτων ἀπηλπισμένων τραυματιῶν εὑρέθησαν παραδείγματος χάριν τῇ ὑστεραίᾳ τῆς ἐν Κένιγγραιτς μάχης, οἵτινες εἶχον καταφύγῃ εἰς μεμακρυσμένους ἀγρούς, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος, ὡς ἀγρμαῖα ζῷα πληγωθέντα καὶ ζητοῦντα σωτηρίαν ἐν ταῖς τρώγλαις των, ἐτελεύτησαν; Καὶ τέλος: τίς ἠδυνήθη ν' ἀριθμήσῃ κατὰ τὴν τριήμερον παρὸ τῇ Ὀρλεάνῃ μάχην καὶ μετ' αὐτήν, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς δευτέρας ἡμέρας παρὰ τῷ Loigny, τὸ πλῆθος τῶν δυστυχῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐν τῇ δριμυτάτῃ καὶ παγετώδει νυκτὶ εἶχον παγώσῃ εἰς τὸ αἷμά των, δι' ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς βοηθείας;

Τὶς δύναται, ἀπέναντι τῶν γεγονότων τούτων, ἐν περιπτώσει προσεχοῦς πολέμου — ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ — τίς, ἐρωτῶ, δύναται νὰ φροντίσῃ περὶ τοιαύτης ἐπαρκοῦς βοηθείας; Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι τὰ νεωστὶ ἐφευρεθέντα ἀντισηπτικὰ πρὸς ἐπίδεσιν μέσα ἔχουσιν ἀνεκτίμητον ἀξίαν. διὰ τοὺς τραυματίας, ὡς προφυλάσσοντα ἀπὸ τοῦ ἐκ τῶν πληγῶν πυρετοῦ καὶ ἐμποδίζοντα τὴν ἐμπύωσιν, ἀλλὰ ποῦ θὰ εὕρωμεν τοὺς ἰατροὺς καὶ τοὺς βοηθοὺς αὐτῶν, πόθεν θὰ λάβωμεν τοὺς νοσοκόμους καὶ τοὺς μετακομιστὰς τῶν τραυματιῶν, τοὺς μέλλοντας νὰ συγκομίσωσι τοὺς αἱμοσταγεῖς καρπούς, οὓς ἐθέρισαν ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ τὰ φλογερὰ τῶν πυροβόλων στόματα καὶ τῶν τελειοτάτων ἡμῶν τηλεβόλων αἱ πανώλεθροι ἐκρήξεις; Ἄφοῦ μάλιστα, κατὰ τὸν νεώτατον στρατιωτικὸν νόμον δύο γενεαὶ μέλλουσι ν' ἀχθῶσιν ἀπ' εὐθείας ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ καὶ θὰ ὁπλοφορῶσι πάντες μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας των, οὕτως ὥστε εἰς μάτην θ' ἀναζητῇ ἐθελοντὰς ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρός; Ἀλλ' ὅσον ἐντελὴς καὶ ἂν γείνῃ ἡ ὁσημέραι ἀναπτυσσομένη καὶ τελειοποιουμένη διοργάνωσις τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, θὰ ἐλλείπουσι καὶ τὰ πρὸς μετακόμισιν πάντων τῶν δυστυχῶν τραυματιῶν μέσα· ὁ ἀριθμὸς τῶν τραυματιζομένων, ἂν μάλιστα εἰσαχθῇ εἰς πάντα τὰ ἑτοιμοπόλεμα ἔθνη ἡ ὁλεθρία ἐφεύρεσις τοῦ Maxime, θὰ αὐξηθῇ ἀνυπολογίστως, οὕτως ὥστε αἱ ἀπώλειαι ἀνθρώπων (αἵτινες δὲν ἔχουσι πάντοτε μεγάλην ῥοπὴν ἐν τῇ κρίσει τῶν μαχῶν) θὰ εἶναι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς νικηταῖς τεράστιοι . . .

Ἐνταῦθα προβάλλεται οἱονεὶ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ ἑξῆς ἐρώτημα: γνωρίζομεν ἤδη τὴν ποσοτικὴν ἐνέργειαν τῶν νεωτάτων ἡμῶν πυροβόλων καὶ τηλεβόλων καὶ ἔχομεν ἄρά γε ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς ποιότητος τῶν τραυματισμῶν; Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ μεριμνήσωσι λίαν συντόνως καὶ σπουδαίως πᾶσαι αἱ μεγάλαι δυνάμεις, καὶ αὐτὴ ἡ μέχρι τοῦδε ἄφροντις καὶ ἀμέριμνος Ἀγγλία, νὰ παρασκευάσωσιν ἑαυταῖς ἑκατομμύρια πυροβόλων τοῦ νεωτάτου συστήματος, καὶ πρὸ πάντων ν' ἀποφασίσωσιν ὁριστικῶς περὶ τῆς νέας τῶν πυροβόλων ὁλκῆς (calibre), ἐφ' ἧς ἐγένοντο ἤδη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἰατρῶν ἐν Γαλλίᾳ τοσοῦτον „εὐάρεστα καὶ παρήγορα“ πειράματα ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληγωτικὸν χαρακτῆρα τῶν πυροβόλων τοῦ συστήματος Lebel. Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ λίαν εὐάρεστος καὶ παρήγορος ἡ εἴδησις, ὅτι ἡ μικρὰ βολὴ τοῦ νέου τούτου πυροβόλου προτιμᾷ νὰ διατρυπᾷ τὰ ὀστᾶ παρὰ νὰ τὰ κατασυντρίβῃ εἰς θρύμματα, μολονότι ἔχει συγχρόνως καὶ τὸ ἄσχημον ἐλάττωμα νὰ καταλείπῃ ἐν ταῖς ὀπαῖς τῶν ὀστῶν τὴν μεταλλικὴν αὐτοῦ περιβολήν· ὅπως δήποτε ὅμως, εἰ καὶ ἡ στενοτέρα πληγὴ θὰ παρέχῃ εἰς τοὺς χειρουργοὺς περισσότερα πράγματα, τὸ μικρὸν αὐτὸ κοκκαλοτρυπητήριον τῶν ὀκτὼ χιλιοστομέτρων εἶναι προτιμητέον τοῦ κοκκαλοθραύστου των ἕνδεκα χιλιοστομέτρων, ὡς δυοῖν κακοῖν τὸ μὴ χεῖρον. Εἰς κόρακας λοιπὸν αἱ σφαῖραι αἱ κατασυντρίβουσαι τὰ ὀστᾶ! Ἂν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον αἱ σφαῖραι τῶν πυροβόλων Chassepot ἵπταντο ἐνίοτε τοσοῦτον πυκναί, ὥστε οἱ ἀξιωματικοὶ ἀκουσίως ἐκάλυπτον τὸ πρόσωπον μὲ τοὺς βραχίονας, ὡς ἂν εἰ κατεκλύζοντο ὑπὸ βροχῆς ἐρεβίνθων, κατὰ τὸν προσεχῆ ὅμως πόλεμον ὁλόκληρα τάγματα καὶ συντάγματα θὰ διατρυπῶνται ὡς κόσκινα διὰ τῶν μικρῶν μολυβδίνων καταποτίων, ἅτινα βροχηδὸν θὰ ἐκσφενδονίζωνται ἐκ τῶν νεωτάτων καὶ τελειοτάτων ἡμῶν πυροβόλων, περὶ δὲ τῆς λοιπῆς θραύσεως καὶ παγωλεθρίας θὰ φροντίσωσι τὰ νεώτατα ἡμῶν τηλεβόλα. αἱ νεώταται ἡμῶν ἐκρηκτικαὶ ὅλαι καὶ πᾶν ὅ,τι ἐκπληκτικώτερον καὶ μεγαλοφυέστερον θὰ ἔχῃ ἐφευρεθῆ μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου. Ὁποῖα αἱμοβόρα ἀνθρωποφάγων ὄργια θὰ εἶναι ἐκεῖνα ἐν τῷ μέλλοντι πολέμῳ, τὰ ὁποῖα ἐν εἰρήνῃ ἀδυνατεῖ νὰ φαντασθῇ ἄνευ φρίκης ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου! — ἀλλὰ . . πρὸς τί γεννῶνται τοσοῦτοι ἄνθρωποι καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν οἰκοδομοῦνται ὑπὸ τῆς Εἰρήνης τοσοῦτον λαμπραὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομαί, εἰ μὴ ἵνα καταστρέφωνται ὑπὸ τοῦ Πολέμου;

Πόσον διάφορος ἦτο ὁ πόλεμος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτε ἡ πολεμικὴ τέχνη δὲν εἶχε φθάσῃ εἰσέτι εἰς τοσοῦτον βαθμὸν τελειότητος! Ἡ πρὸς ἀλλήλους προσπέλασις τῶν ἀντιπάλων εἶχέ τι τὸ ποιητικόν, ἡ διάλυσις τῶν ταγμάτων πρὸς ἀκροβολισμόν, ἡ συμπλοκὴ τῶν μαχομένων καθ' ἑκάστους, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν ἐπικουρικῶν στρατευμάτων, εἶχέ τι τὸ ἐξόχως δραματικόν. Σήμερον δὲ τὰ στρατεύματα ἀμέσως θὰ κατακλύζωνται ὑπὸ πυρίνης βροχῆς καὶ ὁλόκληρα συντάγματα θὰ εἶναι μικρὸν ἔμβρωμα διὰ τὸ μυδροβόλον τοῦ συστήματος Maxime — χωρὶς νὰ μνημονεύσωμεν ἐκεῖνα, ὅσα μέλλουσιν εἰσέτι νὰ ἐφευρεθῶσι.

Τὸ μόνον παρήγορον, ὅπερ περιεῖχεν ἡ ἤδη μνημονευθεῖσα τῶν Γάλλων ἰατρῶν ἔκθεσις περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ νεωτάτου πυροβόλου τοῦ Lebel, ἦτο ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς, ἂν καὶ θὰ ὑπάρχῃ μεγαλήτερος κίνδυνος, δὲν θὰ γίνεται ὅμως ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς μάχης τοσοῦτος κρότος, ὡς πρότερον. — Ὡς ἂν νὰ ἔκαμναν, βλέπεις, τὰ νέα μας τηλεβόλα πάρα πολὺν θόρυβον! — Καθ' ὃν χρόνον ἐγράφομεν τὰς γραμμὰς ταύτας, ἐλάβομεν τὴν εἴδησιν περὶ τῆς ἐφευρέσεως τῆς μὴ καπνιζούσης καὶ μὴ κροτούσης πυρίτιδος — ἀγγελίαν ἥτις ἂν ἐπιβεβαιωθῇ πρέπει νὰ χαιρετισθῇ χαρμοσύνως ὑπὸ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, διότι ἐν αὐτῇ ἔγκειται πιθανῶς ἡ ἀρχὴ τοῦ τέλους τῶν πολέμων. Φαντάσθητε: μάχην ἄνευ τινὸς κρότου! Ἡ σιωπή, ἡ βαθυτάτη τοῦ θανάτου σιγὴ θ' ἀποτελῇ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν βάσιν τῆς στρατηγικῆς, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ τηλεβόλα θὰ τεθῶσιν ἐπὶ τροχῶν ἐλαστικοῦ κόμμεως, ἡ διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου θὰ εἶνε φρικῶδες παιγνίδιον τυφλομυίας, ἀθόρυβος περισκόπησις καὶ ἀκρόασις, αἱ μάχαι θὰ διεξάγωνται ἐν βαθυτάτῃ σιγῇ ὡς αἱ δολοφονίαι . . .

Βεβαίως καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐγίνοντο αἱ μάχαι χωρὶς βροντὰς τηλεβόλων καὶ κρότους τουφεκίων, ἀλλὰ καὶ ἄνευ τῶν φονικῶν ἐργαλείων τῆς σήμερον! Δὲν διστάζω νὰ διισχυρισθῶ ὅτι καὶ τοῦ ἀνδρειοτάτου ἥρωος θὰ τρέμῃ ἡ καρδία καὶ θὰ παραλύωνται τὰ νεῦρα καὶ οἱ βραχίονες ἐν μεγάλῃ τινὶ συμπλοκῇ ἢ μάχῃ, ὅταν ἡ ἐφεύρεσις τοῦ Βερτόλδου Σχβάρτς δὲν θ' ἀναπετεννύῃ πλέον τὸν ἐλεήμονα καὶ εὐεργετικὸν πέπλον της ἐπὶ τῶν μυριάδων φόνων, οὓς διαπράττουσιν ἐν μιᾷ στιγμῇ δύο ἢ καὶ πλείονες λαοὶ ὑπείκοντες εἰς ἀνάγκην ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν νόμων καταδικαζομένην, καὶ ὅτι ὁ στρατιώτης, βλέπων περὶ ἑαυτὸν τοὺς ἑταίρους πίπτοντας ἀγεληδόν, ἄνευ τῶν νεφῶν τοῦ καπνοῦ, ἄνευ τοῦ κρότου τῶν ἰδίων καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἀνδραγαθημάτων, καὶ ἄνευ τῆς ἐντεῦθεν προζενουμένης μέθης καὶ ἐνθουσιώδους ταραχῆς, θ' ἀποναρκοῦται, καὶ ἂν δὲν ἀπαυδήσῃ μαχόμενος, ἀλλὰ θὰ ὑποκύψῃ εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως.

Καὶ αὐτὴ ἡ φύσις μᾶς καθιστᾷ ὑποφερτὸν ἕνα τῶν μεγίστων αὐτῆς κινδύνων, κατὰ τοῦ ὁποίου εἴμεθα παντελῶς ἀνίσχυροι, τὴν θύελλαν. Ἂς φαντασθῶμεν ὅτι μαίνονται περὶ ἡμᾶς καὶ ὑπεράνω ἡμῶν καταιγίδες καὶ θύελλαι, οἱ δὲ κεραυνοὶ ἐνσκήπτουσι πλησίον ἡμῶν πανταχόθεν ἀφοφητεί, ἄνευ πατάγου: ἡ περιδεὴς καρδία τοῦ ἀνθρώπου δὲν θὰ ᾐσθάνετο τότε πολὺ μεγαλήτερον φόβον, ἢ ὅταν ἐν τῷ μεταξὺ ἀκούωνται κρουόμενα καὶ τῆς Βροντῆς τὰ ἐρίγδουπα τύμπανα;*)

— Ὅσῳ τελειότερα καὶ μᾶλλον εὐμεταχείριστα καὶ εὐμετακόμιστα τοσούτῳ φοβερώτερα καὶ καταστρεπτικώτερα εἶναι τὰ πολεμικά μας ὅπλα, τοσούτῳ ταχύτερον ἐπιτελοῦσι τὴν αἱματηρὰν αὐτῶν λειτουργίαν.

Μόνον ὁ ἄνθρωπος αὐτός, μὲ τὰ ἀναγκαῖά του ἐν τῇ σακκοπήρᾳ, μὲ τὰ ἐπὶ τοῦ σώματος βάρη μένει εἰσέτι ἐν τῇ παλαιᾷ καταστάσει, ἐν τῇ προτέρᾳ βαρυκινησίᾳ, εἰ καὶ ἐγένοντο προσπάθειαι πρὸς ἄρσιν τοῦ κακοῦ τούτου· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου θὰ ληφθῶσι συντονώτερα μέτρα, διότι πρὸς τί ἡ βαρεῖα ἀποσκευὴ ἐν τῷ ἐξοπλισμῷ τοῦ στρατιώτου, ἀφοῦ προσλαμβάνονται συγχρόνως πάντα τὰ δυνατὰ μέσα πρὸς ὅσον οἷόν τε τάχιστον αὐτοῦ ὄλεθρον; Εἴθε ἡ καταχθόνιος μηχανὴ τοῦ Maxime νὰ ἐπιδείξῃ ὅλην αὐτῆς τὴν περιβόητον τελειότητα, εἴθε μάλιστα νὰ φανῇ ἔτι δραστικωτέρα ἢ ὅσον ὑπισχνεῖται! διότι τότε θὰ ληφθῇ τέλος πάντων φροντὶς καὶ περὶ τῆς ἐξοικονομήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου ὑλικοῦ, θὰ δοθῇ ἄλλη διεύθυνσις εἰς τὴν κατωτέραν καὶ ἀνωτέραν τακτικήν, εἰς τὴν στρατηγικήν· διότι, ἀφοῦ ἡ καταστρεπτικὴ δύναμις τῶν ὅπλων ηὐξήθη καὶ αὐξάνεται τοσοῦτον τεραστίως, θὰ ἐπέλθῃ τέλος ἡ ἀνάγκη ὅπως ἐλαττωθῇ ἡ εὐστοχία αὐτῶν, ἂν πάντα τὰ ἔθνη συμβαδίσωσιν ἐν τῇ τελειοποιήσει ταύτῃ τῶν ὅπλων, τοῦθ' ὅπερ εἶνε πιθανώτατον· ἀλλὰ καὶ πάλιν θὰ μένῃ τὸ ζήτημα, τίνος τα ὅπλα θὰ εἶναι τὰ ἄριστα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ὑλικοῦ καὶ τῆς ὁλκῆς. Ἀλοίμονον εἰς τὸν ἀντίπαλον, ὅστις ἐν καιρῷ εἰρήνης ἠπατήθη ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν ἀρετῶν τοῦ ὅπλου του!

Καὶ ἡ ὀχυρωτικὴ τέχνη θὰ ὑποστῇ μεγάλας καὶ πολλὰς μεταβολάς, πρὸς τοῦτο δὲ μάλιστα ἤρξαντο ἤδη αἱ ἀναγκαῖαι προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι· τὰ φρούρια θὰ περιβάλλωνται μέχρι πέραν τῆς ἐφικτῆς διαστάσεως τῶν ἐχθρικῶν βολῶν ὑπὸ ὑπεργείου καὶ ὑπογείου ζώνης δυναμίτιδος· ὅταν δὲ ἐφευρεθῇ καὶ τὸ πηδάλιον τοῦ ἀεροστάτου (τοῦθ' ὅπερ μέχρι τοῦδε ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν), τότε οἵ τε πολιορκοῦντες καὶ οἱ πολιορκούμενοι θὰ ἔχωσι τὰ ἐναέρια τορπιλλοφόρα των, ὑπὸ μηδενὸς τηλεβόλου δυνάμενα νὰ προσβληθῶσιν, ὅταν ἀπὸ τοῦ ὕψους θὰ καταχέωσι τὰς ἐκτινασσομένας ἐκρηκτικάς των ὕλας. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου, θ' ἀναγκάζωνται τὰ ἡμέτερα στρατεύματα νὰ περιπατῶσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἀκροποδητεί, διότι θὰ βαδίζωσιν ἐπὶ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ὑπηρεσία τῶν προσκόπων θὰ ἔχῃ μεγαλητέρας δυσκολίας ἢ μέχρι τοῦδε, τοῦ δὲ ἱππικοῦ τὸ κυριώτατον καθῆκον θὰ εἶνε ἴσως τὸ προσκοπεύειν καὶ καταδιώκειν.

Πάντα λοιπὸν τὰ φοβερὰ τῆς καταστροφῆς ἐργαλεῖα, ἅτινα ἐξ ἀμίλλης ἐφευρέθησαν καὶ ἐφευρίσκονται εἰσέτι, δὲν θὰ καταστήσωσι μὲν ἀδύνατον τὸν πόλεμον ἐν τῷ μέλλοντι, θὰ παράσχωσιν ὅμως αὐτῷ τὸν χαρακτῆρα μηχανῆς, καὶ νομίζω ὅτι μετὰ τὸν προσεχῆ πόλεμον θ' ἀναγνωρισθῇ τέλος πάντων ἡ ἀνάγκη τῆς ὅπως δήποτε ἐξοικονομήσεως τοῦ ἀνθρωπίνου ὑλικοῦ, διότι ἐπὶ τέλους τὸ ὑλικὸν τοῦτο ὡς τροφὴ μηχανῶν εἶνε πάρα πολὺ εὐγενὲς καὶ πολύτιμον.

Καὶ ὑπὸ ὅλως ὑλικὴν ἔποψιν ὑπολογίζοντες λ. χ. τὰς δαπάνας τῆς ἀγωγῆς ἑνὸς παιδὸς τῶν κατωτέρων τάξεων εἰς τρεῖς ἕως τέσσαρας χιλιάδας, τὴν δὲ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τῶν καλητέρων τάξεων εἰς δέκα ἕως εἴκοσι χιλιάδας μάρκων μέχρι τῆς ἡλικίας τῆς αὐτοτελοῦς αὐτοῦ συντηρήσεως, πειθόμεθα ὅτι τὸ ἀνθρώπινον τοῦτο ὑλικόν, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψει πρὸς τὸ παρὸν τοῦ πατριωτικοῦ ζητήματος, εἶνε πολυτιμότερον ἢ ὥστε νά θυσιάζεται σωρηδὸν διὰ μηχανικῶς περιστρεφομένων καταστρεπτικῶν ἐργαλείων, διὰ τῆς ὁσημέραι εὐθηνοτέρας γινομένης δυναμίτιδος καὶ ἄλλων φοβερωτέρων ὑλῶν, ἐν ἑνὶ λόγῳ, δι' ὁσημέραι τελειοποιουμένων πολεμικῶν μηχανῶν.

Πρὸς ταῦτα θὰ μᾶς ἀντείπωσιν: Ἀλλ' ὅταν ἡ πατρὶς κινδυνεύῃ, ἕκαστος ἔχει τὸ καθῆκον νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ. — Βεβαιότατα, πᾶς ἄνθρωπος, ἔχων ἐν ἑαυτῷ ἀνθρωπίνην καρδίαν, ὀφείλει νὰ θυσιάζεται καὶ ν' ἀποθνήσκῃ ὑπὲρ πατρίδος προθύμως καὶ γενναίως. Ἀλλ', ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ καρδία αὕτη ἀνήκει καὶ εἰς ἄλλους, ἐρωτῶ, τί εἶνε ἡ γενναιότης ἑνὸς ἀνθρώπου ἐναντίον μιᾶς ψυχρᾶς μηχανῆς; Ἡ περὶ τοῦ πεπρωμένου διδασκαλία ἤτοι ἡ μοιροδοξία λέγει πρὸς τὸν Τοῦρκον στρατιώτην: „ἂν ἔχῃς ἑκατὸ κανόνια ἐμπρός σου καὶ δὲν σοῦ εἶνε γραμμένο ν' ἀποθάνῃς, δὲν εἰμποροῦν νὰ σοῦ κάμουν τίποτε“ καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν αὐτὴν ὁ Τοῦρκος στρατιώτης ᾽μπαίνει ᾽ς τὴ φωτιά. Ἂν πέσῃ, γνωρίζει ὅτι οἱ ἄγγελοι φέρουσιν αὐτὸν εἰς τὸν παράδεισον. Καὶ ἐπὶ τέλους: ὀλιγοστεύει ἕνας ἄνθρωπος ᾽ς τὴ γῆ καὶ περισσεύει ἕνας ᾽ς τὸν παράδεισο . . . Ἀλλὰ τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα, ἅτινα ἐπιβάλλει ἡμῖν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ὁ ἡμέτερος πολιτισμός, καὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων αὐξάνει ὁ παῖς διὰ τοσούτων θυσιῶν τῶν γονέων καὶ τοσαύτης ἀκαμάτου ἐργασίας, τὰ καθήκοντα ταῦτα ἐκπληροῖ ἐπὶ τέλους ὑπὲρ πατρίδος μαχόμενος ἐναντίον μιᾶς ὑποχθονίου μηχανῆς, ἀπέναντι τῆς ὁποίας μίαν μόνην ἀρετὴν δύναται νὰ ἀναπτύξῃ: νὰ παρατηρῇ αὐτὴν, ἀφειδῶν τῆς ἰδίας ζωῆς.

Συγγνώμην διὰ τὴν σύγκρισιν, ἥτις ἴσως φαίνεται χει-

*) Σημ. Μετ. Ἡ νέα αὕτη χημικὴ πυρῖτις δὲν εἶνε ἐντελῶς απηλλαγμένη καπνοῦ καὶ κρότου· ἀλλ' ἑκάστη ἐκπυρσοκρότησις εἶνε ἀσθενεστέρα ἢ διὰ συνήθους πυρίτιδος καὶ ἀναπτύσσει ὀλίγιστον, λεπτότατον, διαφανῆ, μόνον ἐκ τοῦ σύνεγγυς ὁρατόν, εὐκόλως καὶ ἐν νηνεμίᾳ ἔτι διασκεδαννύμενον καὶ ἀφανιζόμενον καπνόν, οὐχὶ ἀτμόν.

ροτέρα ἢ ὅτι εἶνε: ὁ Δὸν Κιχῶτος ἐμάχετο πρὸς τοὺς ἀνεμομύλους· πρὸς τί θα μαχώμεθα ἡμεῖς ἐν τῷ μέλλοντι; Ὁ πόλεμος, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα εἰς τὴν ἐποχήν μας, γίνεται διὰ μηχανῶν· καὶ διατί νὰ μὴ ἔχωμεν τοὐλάχιστον τὴν ὠφέλειαν ἐκείνην, ἥτις πηγάζει ἐκ πάσης μηχανικῆς ἐργασίας, ἤτοι νὰ ἐξοικονομῶμεν τὰς δυνάμεις μας, τὴν ζωήν μας, καὶ νὰ προφυλάττωμεν τὰ κόκκαλά μας;

Ἡ θλιβερὰ πιθανότης, ὅτι αἱ μεγάλαι δυνάμεις δυσκόλως ἴσως θὰ δυνηθῶσι ποτὲ ν' ἀσπασθῶσιν ἄλλο μέσον, ἀσφαλέστερον τῶν συνθηκῶν, πρὸς διαρκῆ τήρησιν τῆς εἰρήνης, παραδεχόμεναι ὁμοφώνως τὴν ἑξῆς μεγάλην παράγραφον, ὅτι *„ὅποιος πρωταρχίσῃ, τὸν καταπατοῦμε“*, θὰ καθίστα λίαν ἀπελπιστικὴν τὴν ὄψιν τοῦ μέλλοντος, ἂν μὴ ἡ προσεχὴς πιθανωτάτη καὶ ἀναπόφευκτος σύγκρουσις ἔμελλε ν' ἀποδείξῃ ἀδύνατον τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν τοσοῦτον τεραστίων καὶ ἀνηκούστων θυσιῶν. Ὅπως βαίνουσι νῦν τὰ πράγματα εἶνε τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐξακολουθήσωσιν: ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη θὰ περιήρχετο εἰς τὴν ἐπαιτείαν, τὸ δὲ πρῶτον ἔθνος, τὸ μὴ ἔχον τίποτε πλέον νὰ φάγῃ, θὰ ἐπετίθετο κατὰ τοῦ ἄλλου, διὰ νὰ καθίσῃ 'ς τὸ τραπέζι του!

Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΩΝΗΣ.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ τῆς Κλειοῦς ἐδημοσιεύσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ Ἐδισον καὶ τοῦ φωνογράφου του, μετὰ συντόμου βιογραφίας τοῦ μεγαλοφυοῦς ἐφευρέτου καὶ ὀλίγων περὶ τῆς ἐφευρέσεώς του ἐξηγητικῶν σημειώσεων. Ἐνταῦθα θεωροῦμεν εὔκαιρον νὰ προσθέσωμεν ὀλίγας τινὰς λεπτομερείας πρὸς ἀκριβεστέραν ἐξήγησιν καὶ σαφεστέραν κατανόησιν τῆς θαυμασίας ταύτης ἐφευρέσεως, ἥτις προώρισται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐπενέγκῃ μεγάλας μεταβολὰς ἐν τῷ βίῳ τῶν μελλουσῶν γενεῶν.

Τὸ σῶμα ἡμῶν εἶνε φθαρτόν, οὐδεμία δὲ ἐφεύρεσις θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς ἀθανάτους ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Ἐδισον *ἡ φωνὴ ἡμῶν κατέστη ἀθάνατος*. Πρὸ δέκα ἢ δέκα πέντε ἐτῶν οὐδεὶς θὰ ἠδύνατό ποτε νὰ φαντασθῇ τὸ θαῦμα τοῦτο, τὴν ἀθανασίαν τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς: ὅτι δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος ἀποθνήσκων θὰ ἠδύνατο νὰ καταλείπῃ διὰ παντὸς εἰς τοὺς ἐπιζῶντας, οὐχὶ μεταφορικῶς, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς ζωντανὴν τὴν φωνήν του. Ἀφ' ὅτου ὅμως τὸ τηλέφωνον ἤρχισεν ὡς δι' ἀπεράντου τινὸς ἱστοῦ ἀράχνης νὰ περιζωννύῃ τὸν κόσμον, ἡ ἀθανασία τῆς φωνῆς ἤτοι ἡ διατήρησις τῶν φθόγγων ἡμῶν ἠδύνατο κατ' *ἀρχὴν* νὰ ἐννοηθῇ ὡς δυνατὴ καὶ πραγματοποιήσιμος.

Πᾶς ὅστις ἔτυχέ ποτε νὰ τηλεφωνήσῃ, δηλαδὴ νὰ ὁμιλήσῃ ἐν τῷ τηλεφώνῳ, ἔμαθε βεβαίως ὅτι τὸ διὰ τῆς φωνῆς παραγόμενα κύματα τοῦ ἀέρος ἐμβάλλουσι τεταμένον τι δέρμα ἢ λεπτήν τινα μεταλλίνην πλάκα εἰς τρομώδη κίνησιν, ἥτις μεταβιβάζεται περαιτέρω μέχρι τοῦ ὠτὸς τοῦ ἀκροατοῦ καὶ ἀκούεται ὑπ' αὐτοῦ ἀπαράλλακτα ὡς ἡ φωνὴ τοῦ τηλεφωνοῦντος· ἀλλ' ἡ τρομώδης αὕτη κίνησις τοῦ δερματίνου ἢ μεταλλίνου διαφράγματος ἐν τῷ τηλεφώνῳ εἶνε στιγμιαία καὶ παροδική. Λοιπὸν — ἂν ἡ αἰτία τῶν δονήσεων ἠδύνατο νὰ καταστῇ διαρκὴς καὶ μόνιμος, δυναμένη νὰ προκληθῇ ἐν ἑκάστῃ στιγμῇ — τὸ πρόβλημα θὰ ἦτο λελυμένον.

Τὸ μέγα τοῦτο πρόβλημα ἔλυσεν ὁ Ἐδισον, ὁ μέγας Ἀμερικανὸς ἐφευρέτης, „ὁ μάγος τοῦ Μοῦνλο-Πάρκ“. Ἡ μηχανή, ἥτις ἐκτελεῖ τὸ μέγα τοῦτο θαῦμα, εἶνε ὁ *νέος φωνογράφος*.

Δὲν εἶνε τώρα ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἐμφανίζεται ὁ φωνογράφος τοῦ Ἐδισον εἰς τὴν δημοσιότητα. Ἀλλ' ἡ πρώτη αὐτοῦ ἐμφάνισις προ δωδεκαετίας ἦτο καθαρὰ ἀποτυχία, ἐνῷ ἡ παροῦσα εἶνε θρίαμβος. Τότε, ἐν ἔτει 1877 καὶ 1878 ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων ὁ φωνογράφος προσείλκυσε μόνον ἐπί τινα χρόνον τὴν γενικὴν περιέργειαν, εἶτα δέ, παρελθούσης τῆς πρώτης ἐκπλήξεως, εὑρέθη ὅτι ἡ βραγχωδῶς κρώζουσα ἐκείνη συσκευὴ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰ μὴ ὡς ἄθυρμα τῶν παιδίων. Καὶ ὅσον θορυβωδῶς εἶχεν ἀναγγελθῇ, τοσοῦτον ἀθορύβως ἠφανίσθη ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κοινοῦ ἐνδιαφέροντος.

Καὶ ὅμως ἡ ἀρχὴ ἐφ' ἧς βασίζεται ὁ φωνογράφος ἦτο καὶ τότε, ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ συσκευῇ, καθαρῶς καὶ ἐντελῶς ἐκδεδηλωμένη. Ποία εἶνε ἡ ἀρχὴ αὕτη; Πρέπει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ μάθωμεν αὐτὴν ὅσον οἷόν τε σαφέστερον, ἵνα κατανοήσωμεν τὴν θαυμασίαν ταύτην μηχανήν. Τὸ *τηλέφωνον*, ὡς προείπομεν, βασίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὰ διὰ τῆς φωνῆς παραγόμενα κύματα τοῦ ἀέρος δύνανται νὰ μεταδοθῶσιν εἰς δερμάτινον ἢ μετάλλινόν τι λεπτὸν διάφραγμα μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς μεταδίδονται καὶ εἰς τὸ τύμπανον τοῦ ἡμετέρου ὠτός. Ὁ δὲ *φωνογράφος* ἔχει καὶ τὸ ἑξῆς ἰδιάζον προτέρημα, ὅτι οἱ ἐρεθισμοὶ τοῦ τεταμένου δέρματος, ὅπερ ἀντικαθιστᾷ τὸ τύμπανον, δύνανται νὰ παραχθῶσιν ὄχι μόνον διὰ τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς ἀλλὰ καὶ διὰ καθαρῶς μηχανικῆς ἐνεργείας, στερουμένης παντὸς φυσιολογικοῦ στοιχείου. Ἵνα σαφέστερον ἐννοήσωμεν τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἡ ἀρχὴ ἐκείνη τοῦ φωνογράφου δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ, προτάσσομεν ἐνταῦθα βραχεῖάν τινα ἐξήγησιν τοῦ παλαιοῦ φωνογράφου τοῦ Ἐδισον, ὡς ἁπλουστέρου καὶ καταλληλοτέρου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Ὁ παλαιὸς φωνογράφος τοῦ Ἐδισον εἶχεν ἓν ἄνοιγμα, εἰσδεχόμενον ἀμέσως τὴν φωνὴν τοῦ ὁμιλοῦντος. Ἐντὸς τοῦ ἀνοίγματος ὑπῆρχε διάφραγμα διφθέρινον (τεταμένον δέρμα ὅπως εἰς τὸ τύμπανον), τὸ ὁποῖον διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ὁμιλοῦντος ἐτίθετο εἰς τρομώδη κίνησιν. Εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος (ἐσώτερικὸν) τοῦ διαφράγματος ἦτο προσκεκολλημένη ὀξεῖα ἀκὶς (αἰχμηρὸν κονδύλιον) ἥτις ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν παλμώδη κίνησιν τοῦ διαφράγματος. Μετὰ τὴν ἀκίδα, καὶ εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετ' αὐτῆς, εὑρίσκετο κυλινδρικόν τι σῶμα περιβαλλόμενον ὑπὸ λεπτοῦ φύλλου κασσιτέρου (stagnol). Τοιουτοτρόπως ἡ ἀκίς, κραδαινομένη, ἐνετύπου καθ' ἕκαστον παλμὸν μᾶλλον ἢ ἧττον βαθέα ἴχνη (κεντήματα) ἐπὶ τοῦ μαλακοῦ κασσιτερίνου φύλλου, τοῦ περιβάλλοντος τὸν κύλινδρον. Ὁ κύλινδρος οὗτος μετὰ τοῦ κασσιτερίνου αὐτοῦ περιβλήματος δὲν ἔμενεν ἀκίνητος, ἀλλ' ἐξετέλει δύο κινήσεις, μίαν περιστροφικὴν περὶ τὸν ἄξονά του καὶ μίαν ὁριζοντίαν, τοῦθ' ὅπερ ἐγίνετο ὡς ἑξῆς: Εἰς τὸ δεξιόν του ἄκρον ὁ κύλινδρος ἔφερε στρόφαλον· διὰ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ στροφάλου τούτου συμπεριεστρέφετο καὶ ὁ κύλινδρος, συγχρόνως δὲ εἵλκετο πρὸς τὰ ἔξω ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά. Τοιουτοτρόπως τὰ κεντήματα τῆς ἀκίδος ἐπὶ τοῦ κασσιτερίνου φύλλου ἐσχημάτιζον ἑλικοειδῆ (σπειροειδῆ) γραμμήν.

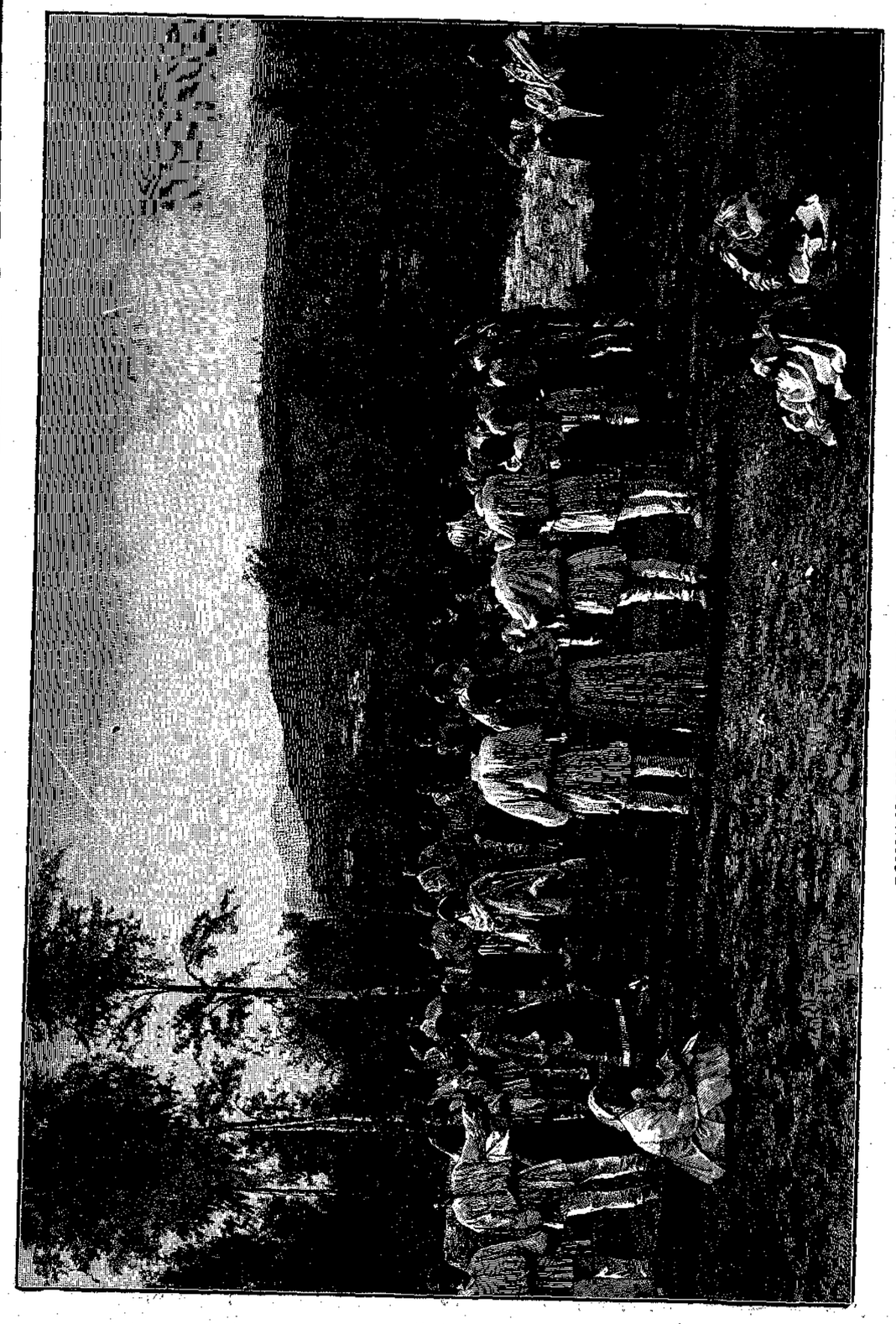

ΡΩΜΟΥΝΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ ΧΟΡΕΥΟΝΤΕΣ ΤΗΝ ΗΟΡΑ.

Φωτογραφία ἐκ φωτογραφίας.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω ἂς παρατηρήσωμεν συγχρόνως τὸν φωνογράφον λειτουργοῦντα. Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἤθελε νὰ μεταδώσῃ καὶ διατηρήσῃ τοὺς λόγους του ἐν τῷ φωνογράφῳ, ἐπλησίαζε πρὸς τὸ ἄνοιγμα καὶ ὡμίλει ἐντὸς αὐτοῦ (τὸ ἄνοιγμα ἐκεῖνο δυνάμεθα κατὰ ταῦτα νὰ φανταστῶμεν ὡς το ἐξωτερικὸν οὖς τοῦ φωνογράφου). Τὰ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς παραγόμενα κύματα τοῦ ἀέρος ἔθετον εἰς παλμώδη κίνησιν τὸ διφθέρινον διάφραγμα, ἤτοι τὸ τύμπανον τοῦ ὠτὸς τοῦ φωνογράφου. Τὴν παλμώδη ταύτην κίνησιν τοῦ διαφράγματος ἠκολούθει καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ προσκεκολλημένη ἀκίς, ἥτις καθ' ἕκαστον κραδασμὸν ἐνεχάραττε μᾶλλον ἢ ἧττον βαθέα ἴχνη (κεντήματα) ἐπὶ τοῦ κασσιτερίνου περιβλήματος τοῦ διηνεκῶς περιστρεφομένου καὶ ἅμα ὁριζοντίως μετακινουμένου κυλίνδρου. — Τὸ κασσιτέρινον τοῦτο περίβλημα δυνάμεθα νὰ φανταστῶμεν ὡς τὸν ἐγκέφαλον, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ φωνογράφου.

Τοιουτοτρόπως ὁ φωνογράφος ἐδέχετο τοὺς φθόγγους τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ ἐνεχάρασσεν αὐτοὺς ἀνεξιτήλως ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. Ἂς ἴδωμεν τώρα τίνι τρόπῳ οἱ φθόγγοι οὗτοι ἀναπαρήγοντο ὑπὸ τοῦ φωνογράφου, ὅηλ. τίνι τρόπῳ τὰ ἴχνη ἐκεῖνα τὰ ἐπὶ τοῦ κασσιτερίνου φύλλου ἐντετυπωμένα ἠδύναντο νὰ μετατραπῶσιν εἰς τοὺς ἀρχικοὺς φθόγγους τοῦ ὁμιλήσαντος.

Ἀφοῦ ἔπαυεν ἡ ὁμιλία ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου, μετετοπίζετο κατ' ἀρχὰς ὁ κύλινδρος ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἀκίδος, διὰ νὰ μὴ δέχηται πλέον ἄλλας ἐντυπώσεις παρ' αὐτῆς Ἡ μετατόπισις αὕτη τοῦ κυλίνδρου ἀπὸ τῆς ἀκίδος ἐγίνετο δι' ἁπλουστάτου τινὸς ἐλατηρίου σταματήσεως. Μετὰ ταῦτα ὁ κύλινδρος δι' ἀντιστρόφου κινήσεως τοῦ στροφάλου ἐπανήγετο εἰς τὴν προτέραν του θέσιν, καὶ μετετίθετο πλησίον τῆς ἀκίδος οὕτως ὥστε να εὑρίσκεται εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτῆς, ὡς πρότερον. Ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ὁ κύλινδρος ἀνελάμβανε τὴν ἀρχικήν του θέσιν, ἐπανελαμβάνετο ἁπλῶς ἡ ἀνωτέρω περιγραφεῖσα ἐνέργεια: δηλ. ὁ κύλινδρος περιστρεφόμενος καὶ ἑλκόμενος πρὸς τὰ ἔξω διὰ τοῦ στροφάλου ἠκολούθει τὸν παλαιόν του δρόμον ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά· ἡ ἀκὶς ἀκολουθοῦσα τὰ πρότερον ἐντυπωθέντα ἴχνη ἐπὶ τοῦ κασσιτερίνου φύλλου ἐτίθετο εἰς παλμώδη κίνησιν, ἣν ἠκολούθει φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ τὸ διάφραγμα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τρομώδης αὕτη κίνησις τοῦ διαφράγματος ἦτο ὁμοία τῇ ἀρχικῇ, τῇ παραχθείσῃ διὰ τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς, διὰ τοῦτο παρῆγε τοὺς ἀρχικοὺς ἐκείνους φθόγγους, οὓς πρότερον εἶχε δεχθῆ ὁ φωνογράφος ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἀνθρώπου.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πρῶτος ἐκεῖνος φωνογράφος τοῦ Ἐδισον ἀπήγγελλε ποιήματα, χωρία τῆς γραφῆς, ἔψαλλεν ᾄσματα, διηγεῖτο τὴν ἰδίαν του ἱστορίαν, καὶ ἐπῄνει τὰ προτερήματά του· τέλος δὲ ἀναπαρῆγε διαφόρων ζώων φωνάς, μάλιστα δὲ καὶ τὴν θορυβώδη σύγχυσιν διαφόρων ἤχων καὶ ψόφων, οἷοι ἀκούονται κατὰ τὴν ἄφιξιν σιδηροδρομικῆς ἁμαξοστοιχίας.

Ἀλλ' ἡ φθεγγομένη αὕτη μηχανὴ εἶχε καὶ δυσάρεστόν τι ἐλάττωμα: τὸ μνημονικὸν αὐτῆς ἦτο ἀληθῶς τεράστιον, ἀλλ' ἡ φωνή της ἦτο ἀποτρόπαιος. Ὡμίλει μέν, ἀλλὰ ψελλίζουσα· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ φωνή της ἦτο τοσοῦτον ἀηδῶς ἔρρινος καὶ μεταλλική, ὥστε προσέβαλλε δυσαρέστως τὸ οὖς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ προφορὰ τῶν λέξεων ἦτο τοσοῦτον ἀσαφής, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι τότε μόνον ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὰ λεγόμενα, ὅταν ἐγνώριζεν ἐκ τῶν προτέρων τί ἔμελλε νὰ εἴπῃ ἡ μηχανή.

(*ἕπεται συνέχεια.*)

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

Αἱ λύπαι κόφτουν γόνατα κ' οἱ λογισμοὶ γερνοῦνε.

❦

Ἀλάτι πάει 'ς τὴν ἁλικὴ καὶ ξύλα πάει 'ς τὸ λόγγο.

❦

Ἄλλοι σπέρνουν καὶ θερίζουν κι' ἄλλοι πρῶν καὶ μακαρίζουν.

❦

Ἀλλοῖ τὸν δέρνουν δεκοχτὼ καὶ δὲν τὸν δέρνει ὁ νοῦς του!

❦

Ἀλλοῦ χτυπάει τὸ νερὸ κι' ἀλλοῦ βροντάει ὁ μῦλος.

❦

Ἄμαθος βρακὶ ἐφόρει, κάθε πάτημα τὸ 'θώρει.

❦

Ἄναφτε τὸ λυχνάρι σου πριχοῦ νὰ σ' εὕρ' ἡ νύχτα.

❦

Ἂν γειτονέψῃς μὲ κουτσὸ θὰ μάθῃς νὰ κουτσαίνῃς.

❦

Ἂν εἶχ' ἡ ζούρλια κέρατα θὰ φαίνονταν σὲ ὅλους.

❦

Ἄνθρωπος βαρυορροίζικος, ἀτός του κι' ἀπατός του
Κάνει κακὸ τῆς μοίρας του ποῦ δὲν τὸ κάνει' ὁ ἐχθρός του.

❦

Ἀπὸ μικρὸ κι' ἀπὸ ζουρλὸ μαθαίνεις τὴν ἀλήθεια.

❦

Ἀπὸ πῆτα ποῦ δὲν τρῶς, τί σὲ μέλει κι' ἂν καῇ;

❦

Ἀπὸ τὸν κακὸ τσομπάνο βδέλιασαν τὰ πρόβατα.

❦

Ἀργυρὸ τὸ μίλημα καὶ χρυσὸ το σῶπα.

❦

Ἀρχοντιὰ χωρὶς τὸ ἔχει, τύφλα του ὅπου τὴν ἔχει.

❦

Βάλ' τὸ μάνταλο 'ς τὴν πόρτα νὰ κοιμᾶσαι ξεννοιασμένος.

❦

Βάσανα ποῦ ἔχ' ἡ ῥόκα ὡς ποῦ νὰ γεμίσ' τ' ἀδράχτι!

❦

Βγάνε πάντα καὶ μὴ βάνῃς καὶ νὰ ἰδῇς σωρὸ ποῦ κάνεις!

❦

Γαΐδαρος εἶν' ὁ γαΐδαρος καὶ σὰν φορῇ καὶ σέλλα.
Γρηὰ κι' ἂν ὁμορφίζεται δὲν γίνεται κοπέλλα.

❦

Γεράματα καὶ φτώχεια πληγὲς ἀγιάτρευτες.

❦

Γιὰ χάρι τοῦ βασιλικοῦ ποτίζεται κ' ἡ γλάστρα.

❦

Γυναῖκα καὶ χειμωνικὸ ἡ τύχη τὰ διαλέγει.

❦

Δανείσου καλοπλήρωνε να σὲ ξαναδανείσουν.

❦

Δὲν μὲ μέλει πῶς γηράζω ὅσο ζῶ τόσο μαθαίνω.

❦

Δύσκολα τῶχω νὰ γενῇ χοίρου τριχια μετάξι
Χωριάτης ἄρχων νὰ γενῇ μὲ ἀνθρωπιὰ καὶ τάξι.

❦

Δύο λαγοὺς σὰν κυνηγᾷς κ' οἱ δυὸ θὲ νὰ σοῦ φύγουν.

❦

Εἶνε τιμὴ νὰ δίνῃ τις καὶ θλῖψι νὰ γυρεύῃ.

Εἰς τοῦ θανάτου τὲς πληγὲς βοτάνια δὲν χωροῦνε
Οὔτε γιατροὶ γιατρεύουνε, οὔτ' ἅγιοι βοηθοῦνε.

❦

Εὐχὴ γονιοῦ ἀγόραζε καὶ 'στὸ βουνὸ ἀνέβα.

❦

Ἡ ὁμόνοια φτιάνει σπίτι κ' ἡ διχόνοια τὸ χαλάει.

❦

Κόκκαλα δὲν ἔχει ἡ γλῶσσα κι' ὅμως κόκκαλα τσακίζει.

❦

Κακὴ πληγὴ γιατρεύεται κακὸ ὄνομα σκοτόνει

Ο ΔΑΙΜΩΝ.

Διήγημα ὑπὸ **Ι. Ι. ΚΡΑΣΣΕΒΣΚΥ.**

(*συνέχεια.*)

— „Ὦ, ἀγαπητή μου φίλη", ἤρχισε λέγουσα ἡ Ἑλένη. „Τί κακὴ νύκτα ἐπεράσαμε!" καὶ διηγήθη εἰς τὴν ἔκπληκτον καὶ περιδεῆ Ἀγγλίδα τὴν αἰφνιδίαν ἐξαγρίωσιν τοῦ Ἀδριανοῦ, τὴν δυστροπίαν καὶ ἐξέγερσιν αὐτοῦ κατὰ τῆς μητρός, κατὰ τοῦ γέροντος καθηγητοῦ, κατ' αὐτῆς τῆς ἰδίας, τὴν ἀναλγησίαν αὐτοῦ πρὸς τὰ δάκρυα καὶ τὰς ἱκεσίας πάντων, τὴν ἀκατάσχετον καὶ μανιώδη ὁρμήν, μεθ' ἧς ὁ δυστυχὴς ποιητὴς κατέγραψεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὴν τελευταίαν ᾠδὴν τοῦ ποιήματός του, μέχρις οὗ πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐξηντλήθησαν καὶ ὁ ὕπνος περιέσφιγξεν αὐτὸν καθήμενον . . . .

Ἡ Μὶς Ῥόζα ἠκροᾶτο μετ' ἀπείρου προσοχῆς, ἐναλλάξ ὠχριῶσα καὶ κοκκινίζουσα.

— „Ἡ θεία μὲ ἔστειλε πρὸς ὑμᾶς", εἶπεν ἡ Ἑλένη μετὰ τὴν διήγησίν της, „ὅπως σᾶς παρακαλέσω θερμῶς καὶ σᾶς ἐξορκίσω, νὰ μᾶς ἐπισκεφθῆτε σήμερον. Δὲν ἔχομεν πλέον καμμίαν δύναμιν ἐπ' αὐτοῦ· εἰς ὑμᾶς ἴσως θὰ ὑπακούσῃ, διότι ἐξασκεῖτε μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς θελήσεώς του ... Σώσατέ μας, φιλτάτη ... φονεύει τὸν ἑαυτόν του!..."

Ἡ Ἑλένη ἐξερράγη εἰς πικρὰ δάκρυα . . . Ἡ Ἀγγλὶς περιέσφιγγεν αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας της.

— „Θὰ ἔλθω κατὰ τὴν συνήθη ὥραν. Ἂν ἠρχόμην πρότερον, θὰ ἐπρόδιδον ὅτι μὲ προσεκαλέσατε σεῖς, καὶ ὅτι φοβεῖσθε . . . Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ εἴξεύρῃ."

Ἡ Μὶς Ῥόζα, ἥτις δὲν ἦτο ὀλιγώτερον ἀνήσυχος ἢ ἡ Ἑλένη, ἤρχισε νὰ περιπατῇ μετ' αὐτῆς ἐπὶ τῆς τερράτσας καὶ νὰ πληροφορῆται ὅλας τὰς λεπτομερείας. Περίεργον δέ, ὅτι ἡ ἐξέγερσις καὶ ἐξαγρίωσις τοῦ Ἀδριανοῦ οὐδεμίαν ἐντύπωσιν ἐνεποίει εἰς τὴν Ἀγγλίδα, ἥτις ἐφαίνετο μᾶλλον ἐνδιαφερομένη νὰ μάθῃ τὰς λεπτομερείας τῆς ὅλης σκηνῆς. Ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ἐπὶ μίαν σχεδὸν ὥραν συνδιελέχθησαν πρὸς ἀλλήλας αἱ δύο νεάνιδες, ἡ Ἑλένη ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν της. Ἐνταῦθα εὗρε τὴν θείαν συστρέφουσαν τὰς χεῖρας ὑπὸ ἀπελπισίας, θρηνοῦσαν καὶ ὀδυρομένην.

— „Τί κάνει ὁ Ἀδριανός; Τὶ ἔχει; ἐσηκώθη; ἐξύπνησε;" ἠρώτησεν ἡ Ἑλένη περιδεὴς καὶ τρέμουσα.

— „Ἐσηκώθη", ἀπήντησεν ἡ κυρία Κλάρα ταπεινοφώνως καὶ σείουσα τὴν κεφαλήν· „ἐσηκώθη, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ βυθισθῇ εἰς τὰ γραψίματά του. Ἔδιωξε τὸν κόμητα ὀργισμένος, ἠνάγκασε τὸν καθηγητὴν νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἐκλείδωσε τὴν θύραν . . ."

Ὁλόκληρον τὸν πρὸ μεσημβρίας χρόνον διῆλθον ἡ μήτηρ καὶ ἡ Ἑλένη ἀκροώμεναι παρὰ τὴν θύραν . . . Περὶ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἤνοιξεν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀδριανὸς τὴν θύραν τοῦ δωματίου του καὶ ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον εἰς τὴν μητέρα του. Ἦτο σιωπηλὸς καὶ σύννους, εἰς δὲ τὰς ἀπευθυνομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις ἀπεκρίνετο μετὰ λακωνικῆς συντομίας. Ὅτε ἡ Ἑλένη πεποιθυῖα εἰς τὴν εὔνοιαν ἧς ἀπήλαυε παρ' αὐτοῦ ἐπλησίασε πρὸς τὸν ποιητὴν μειδιῶσα, οὗτος ἐχαιρέτισεν αὐτὴν μετά τινος ψυχρότητος καὶ ἄνευ τοῦ συνήθους μειδιάματος. Ἡ Ἑλένη ἐκίνει κατ' αὐτοῦ χαριεντιζομένη τὸν δάκτυλον εἰς σημεῖον ἀπειλῆς.

— „Ἐγὼ ἔπρεπε νὰ σᾶς ἀπειλῶ, καὶ σὲ καὶ τὴν μητέρα", ἤρχισεν ὁ ποιητὴς ψυχρῶς. „Σεῖς καὶ ὁ καθηγητὴς πταίετε ὅτι δὲν ἐτελείωσα χθὲς τὴν δεκαετῆ μου ἐργασίαν . . . Καὶ τώρα! . . . Δὲν εἰξεύρω πλέον τίποτε· ἴσως σήμερον, ἴσως οὐδέποτε! Ἡ ἔμπνευσις δὲν παρασουάζεται ὅταν τὴν καλέσω· αἰσθάνομαι τὰς δυνάμεις μου ἐντελῶς ἐξηντλημένας, καὶ ὅμως πρέπει νὰ τελειώσῃ μίαν φοράν . . . Μάλιστα! ὅταν τελειωθῇ, τότε θ' ἀρχίσω νὰ ζῶ . . ."

— „Προσφιλέστατε Ἀδριανέ", ἀπήντησεν ἡ Ἑλένη μὲ γλυκεῖαν φωνήν. „Τὴν ἔμπνευσιν θὰ δυνηθῇς ν' ἀνακαλέσῃς πολὺ εὐκολώτερον ἢ ἡμεῖς τὴν δύναμιν τοῦ νὰ σὲ βλέπωμεν πάσχοντα καὶ βλάπτοντα τὴν ἰδιάν σου ὑγείαν . . ."

— „Δὲν βλάπτω τὴν ὑγείαν μου, ἀλλὰ τὴν σώζω", ἀπήντησεν ὁ Ἀδριανός, „θέλω ν' ἀπαλλαχθῶ ἀπὸ τοῦ *δαίμονος*!"

Τὴν στιγμὴν ταύτην παρουσιάσθη ὁ κόμης Μαριᾶνος καὶ θέλων ν' ἀποστρέψῃ τὴν ὁμιλίαν ἀπὸ τοῦ ἐρεθιστικοῦ τούτου θέματος, διηγήθη περί τινος δυστυχήματος, ὅπερ εἶχε συμβῆ εἰς Ἄγγλον τινὰ ἐν Ἀγίᾳ Λουκίᾳ. Ὁ Ἀδριανός, εἰς τὰς ἰδίας σκέψεις βεβυθισμένος, οὐδεμίαν ἔδιδε προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ κόμητος. Κατὰ τὸ γεῦμα δὲν ἔφαγε σχεδὸν τίποτε, ἔπιεν ὀλίγον οἶνον μετὰ ὕδατος κεκραμένον, ἐθρυμμάτιζεν ἀφῃρημένος τὸν ἄρτον καὶ δὲν ἤκουε τὰς ἐρωτήσεις τὰς ὁποίας τῷ ἀπηύθυνον. Ὁ Σενούτας ἐκάθητο ἀπέναντί του.

— „Σὺ πταίεις", εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀδριανὸς περὶ τὸ τέλος τοῦ γεύματος, δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου τὸν γέροντα.

— „Ἐγώ; εἰς τί πταίω;" εἶπεν ὁ Σενούτας.

— „Μάλιστα! σὺ εἶσαι ὁ αἴτιος ὅτι δὲν ἔλαβα πάλιν τὴν ἐλευθερίαν μου, σὺ δὲν ἐξετίμησας ὀρθῶς οὔτε τὴν ἰδικήν μου θέσιν οὔτε τὸ καθῆκόν σου. Ἔχασα ἴσως τὴν πολυτιμοτέραν στιγμὴν τοῦ βίου μου!"

Ὁ δυστυχὴς Σενούτας ἐθλίβετο οὐκ ὀλίγον διὰ τὴν μομφὴν ταύτην.

— „Ἂν ἐγὼ πταίω", ἀπήντησεν ὁ καθηγητὴς τύψας δια τῆς χειρὸς τὸ στῆθός του", τότε ἔχω κοινὸν τὸ πταῖσμα μὲ ὅλους, ὅσοι σὲ ἀγαποῦν, . . . μὲ τὴν μητέρα σου . . ."

— „Ὤφειλες νὰ μὲ ἐννοήσῃς, ἔπρεπε νὰ κατανοήσῃς τὴν ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ πνεύματός μου, ἔπρεπε νὰ λάβῃς τὸ μέρος μου . . . ἐνῷ σύ . . ."

Χωρὶς νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του, ἐστήριξεν ὁ ποιητὴς τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ βραχίονος καὶ ἤρχισε μὲ σκυθρωπὸν πρόσωπον, ἐφ' οὗ ἦσαν ἀποτετυπωμένα τὰ ἴχνη τοῦ ἀγῶνος τῆς προτεραίας νυκτός, νὰ κυτάζῃ ἔξω διὰ τοῦ παραθύρου . . . Πάντες ἐσιώπων· ἡ θλῖψίς του μετεδόθη εἰς ὅλους, ἐξαιρέσει τοῦ κόμητος ὅστις μὴ θέλων νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμα ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν προσεπάθει νὰ διασκεδάσῃ τὴν λύπην τῶν ἄλλων μετά τινος εἰρωνείας. Ὁ κόμης ἐγίνωσκεν ἐκ πείρας ὅτι ὁ ποιητὴς πολλάκις διὰ τῆς εἰρωνείας ὡς διὰ ψυχροῦ ὕδατος βρεχόμενος κατήρχετο ἀπὸ τῶν αἰθερείων σφαιρῶν, ἐν αἷς παραμένων ἔβλαπτε τόσον πολὺ τὴν ὑγείαν του.

— „Ἀγαπητέ μου Ἀδριανέ", ἀνέκραξεν ὁ Μαριᾶνος· „γνωρίζεις πόσον σὲ ἀγαπῶμεν· κατάβα μίαν στιγμὴν χάριν ἡμῶν ἀπὸ τὰ αἰθέρεια ὕψη καὶ περιπάτησε μαζῆ μας ἐπὶ τῆς γῆς. Σεβόμεθα καὶ τιμῶμεν τὸν ποιητὴν ὡς ἱερέα, ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερεὺς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ ἁγίου βήματος καὶ ἀποθέτει τὰ ἱερὰ ἄμφια. Φαίνεται νὰ εἶσαι ἀκόμη καὶ σήμερον εἰς ἔκστασιν . . ."

Ὁ Ἀδριανός, χωρὶς ν' ἀξιώσῃ οὐδ' ἑνὸς βλέμματος τὸν κόμητα, ἀπήντησε:

— „Ἐπεθύμουν νὰ εὑρίσκωμαι εἰς ἔκστασιν· αὐτὸ εἶνε βέβαιον· ἀλλ' ἡ ἔκστασις ἔρχεται ἀπρόσκλητος, καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν θέλησιν. Ἀπατᾶσαι. Δὲν εὑρίσκωμαι εἰς τὴν κατάστασιν, τὴν ὁποίαν τόσον διακαῶς ποθῶ, διὰ τοῦτο θλίβομαι καὶ πενθῶ διὰ τὴν ἀπώλειάν της . . . Εἰς σὲ ἴσως φαίνεται τοῦτο γελοῖον, διότι κάθε πρᾶγμα ἔχει μίαν ὄψιν γελοίαν δι' ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι εἶναι διατεθειμένοι νὰ τὴν ἀναζητῶσιν. Ἂν ἦσο εἰς τὴν θέσιν μου καὶ εἶχες χάσῃ τὰ καλήτερα ἔτη τοῦ βίου σου ἐπιδιώκων ὡρισμένον τινὰ σκοπόν, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἔβλεπες ἴσως ἀφανιζόμενον, εἶμαι βεβαιότατος ὅτι ἡ ἀπελπισία σου θὰ ἦτο μεγαλητέρα τῆς ἰδικῆς μου."

Ὁ ποιητὴς ἔλεγε ταῦτα μετά τινος ἀσυνήθους αὐτῷ, ψυχροῦ ἤθους, ἐγκάρδιον ἄλγος ἐκφράζοντος, οὕτως ὥστε ὁ Μαριᾶνος δὲν ἠδύνατο οὔτε κἂν νὰ εὕρῃ μίαν ἀστείαν λέξιν, ὅπως ἐξαλείψῃ τὴν ἐντύπωσιν τῶν λόγων τούτων. Διὰ τοῦτο ἔμεινε σιωπηλός. Ὁ Ἀδριανὸς ἔκλινε βραδέως τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἀνάκλιντρον, ἐστήριξεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ βραχίονος καὶ ἐβυθίσθη εἰς βαθείας σκέψεις. Ἐπλησίαζεν ἤδη ἡ περιπόθητος στιγμή, καθ' ἣν συνήθως ἤρχετο ἡ Ἀγγλὶς πρὸς ἐπίσκεψιν. Ἡ Ἑλένη παρετήρει μετ' ἀνυπομονησίας καὶ μετά τινος φόβου διὰ τοῦ παραθύρου. Πάντες ἔμειναν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐλπίζοντες ὅτι ἡ ἄφιξις τῆς Ἀγγλίδος ἔμελλε ν' ἀποσπάσῃ τὸν Ἀδριανὸν ἀπὸ τῶν θλιβερῶν του διαλογισμῶν καὶ ἀπὸ τῆς σιωπῆς, ἥτις ἦτο πάντοτε δυσοίωνον σημεῖον. Ἐν τῇ γενικῇ σιγῇ ἠκούσθη ἐπὶ τέλους ὁ θροῦς τῆς ἐσθῆτος καὶ τὸ βραδὺ βάδισμα τῆς Ἀγγλίδος, ἥτις κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ τὸ λεύκωμα ἠνέῳξε τὴν θύραν καὶ προσποιουμένη ὅτι ἀγνοεῖ παντελῶς τὴν ἐνταῦθα ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἐχαιρέτισε μὲ τὴν εὔηχον καὶ ἀνοικτὴν φωνήν της πρῶτον μὲν τὴν μητέρα εἶτα δὲ τὸν υἱόν. Ὁ Ἀδριανός, μόλις ἐγερθείς, ἔθιξε μὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων του τὴν προταθεῖσαν αὐτῷ χεῖρα τῆς δεσποινίδος Ῥόζας καὶ εἶτα πάλιν ἀνέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ἄτονος καὶ καταβεβλημένος.

— „Ἐδῶ ἐπικρατεῖ σήμερον, ὡς φαίνεται, σιωπὴ καὶ κακοδιαθεσία;" παρετήρησεν ἡ Ἀγγλίς.

— „Εἶνε εὐνόητον", ἀπήντησεν ὁ κόμης, „ὅτι συμμορφούμεθα πρὸς τὴν διάθεσίν του. — Σήμερον εἶνε πολὺ ἀδύνατος", προσέθηκε δεικνύων τὸν Ἀδριανόν.

— „Πόθεν προῆλθεν ἡ ἀδυναμία αὕτη;" ἠρώτησεν ἡ Μὶς Ῥόζα.

Ἡ Ἑλένη ἀνέλαβε νὰ δώσῃ τὴν ἐξήγησιν.

— „Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ τὸ ἐννοήσετε", εἶπε. „Δὲν μας ἤκουε καθόλου, εἰργάσθη ὅλην τὴν νύκτα καὶ σήμερον ἔχει κεφαλόπονον . . ."

Ἡ Μὶς Ῥόζα ἔστρεψε πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματά της πλήρη μομφῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος, χωρὶς οὔτε κἂν νὰ τὴν κυτάξῃ, ἀπήντησε μὲ ἀδιαφορίαν:

— „Εἶμαι καταδικασμένος νὰ μὴ ἐννοοῦμαι ὑπ' ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἀγαπῶ ἐκ βάθους καρδίας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δι' ἐμὲ εἶνε ὁ ὕψιστος σκοπὸς τοῦ βίου μου, θεωρεῖται ὑπὸ τούτων ὡς παιγνίδιον . . . Ἔτσι εἶνε . . . . κατὰ τὴν γνώμην των ἐγὼ εἶμαι ὁ ἔνοχος, ἐνῷ πραγματικῶς ἡ μήτηρ μου, ὁ καθηγητής, ὅλοι διέπραξαν ἱεροσυλίαν, ἐμποδίσαντές με νὰ ἐπωφεληθῶ τὴν πολυτιμοτάτην τοῦ βίου μου στιγμήν . . . Ὁ σκοπός μου δὲν ἐπετεύχθη . . . αἱ δυνάμεις μου ἐξηντλήθησαν . . ."

Ταῦτα εἰπὼν ἀνέτεινε τοὺς βραχίονας ἐν ἀπελπισίᾳ.

— „Αἱ στιγμαὶ τῆς ἐμπνεύσεως ἐπανέρχονται", παρετήρησεν αὐτῷ ἡ Μὶς Ῥόζα.

Ὁ Ἀδριανὸς ἐμειδίασε πικρὸν μειδίαμα . . . καὶ χωρὶς νὰ τὴν προσατενίσῃ, ἐκάθητο σκυθρωπὸς καὶ σύννους. Ἡ μήτηρ καὶ πάντες οἱ παριστάμενοι προσήλωσαν τὰ βλέμματά των ἐπὶ τῆς Ἀγγλίδος, καθικετεύοντες αὐτὴν ἐν σιωπῇ, ν' ἀποσπάσῃ τὸν ἀσθενῆ ἀπὸ τῶν θλιβερῶν του σκέψεων. Ἡ Μὶς Ῥόζα ἐκάθησεν εἰς τὴν συνήθη θέσιν της, ἀντικρὺ τοῦ Ἀδριανοῦ.

— „Προσφιλέστατέ μοι ποιητά!" εἶπε μετὰ φαιδρότητος. „Μή με τιμωρῆτε διὰ ξένα πταίσματα. Ἔρχομαι μὲ χαιρετισμοὺς τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰταλικοῦ οὐρανοῦ, σεῖς δὲ μὲ ὑποδέχεσθε ὡς ἐνοχλητικὸν ἐπισκέπτην . . . Ὁ ποιητικὸς ἐνθουσιασμὸς ἐπανέρχεται μετὰ τῆς ὑγείας καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων· πρέπει λοιπὸν πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ φροντίζετε περὶ τῆς ἀναρρώσεώς σας. Σεῖς μόνος πταίετε, διότι εἶσθε ἀνυπόμονος . . μάλιστα δὲ καὶ ἰδιότροπος."

Ὑπὸ τῆς μομφῆς ταύτης ὡς φαίνεται συγκινηθεὶς ὕψωσεν ὁ ποιητὴς τὴν κεφαλὴν καὶ προσήλωσε τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς του εἰς τὴν Ἀγγλίδα μετὰ τοσαύτης ἐκφράσεως ἄλγους καὶ βαθέος αἰσθήματος, ὥστε ἡ Μὶς Ῥόζα ὑπὸ τοῦ διαπεραστικοῦ βλέμματός του συνεταράχθη. Ὁ ποιητὴς ἐφάνη αὐτῇ ἀπὸ τῆς χθὲς ὅλως μεταβληθείς, ὅλως διάφορος. Μέχρι τῆς χθὲς ἐπροθυμεῖτο τοὐλάχιστον νὰ φαίνεται ἐξωτερικῶς φαιδρός, ὡμίλει περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἐπίστευεν εἰς αὐτό, ἤδη δὲ τὸ βλέμμα του ἦτο παγετῶδες καὶ ἀτενές, ἐκφράζον ἀπελπισίαν καὶ θάνατον. Καθ' ἣν στιγμὴν ἦτο ἕτοιμος ν' ἀπαντήσῃ πρὸς τὴν Ἀγγλίδα, τὸ βλέμμα του ἐστράφη τυχαίως πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὰ ἤδη ἀνοιχθέντα χείλη του ἐκλείσθησαν αὖθις.

„Ἂς ὁμιλήσωμεν μετὰ σπουδαιότητος", ἀπήντησεν εἶτα βραδέως. „Θὰ ἤμην ἄξιος αὐτῶν τῶν μομφῶν σας, ἐὰν . . . ἐὰν ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας μου ἦτο πράγματι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐλπίζω καλλιτέρευσιν, εὐνοϊκήν τινα μεταβολήν. Δὲν ὁμιλῶ εὐχαρίστως περὶ τούτου καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω ἄνευ ἐγκαρδίου ἄλγους, ἀλλά, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὴν ἡλικίαν μου καὶ εἶνε τόσον ἄρρωστος ὅσον ἐγώ, ... αὐτός", ἐξηκολούθησε μετά τινος δισταγμοῦ, „δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἐλπίζῃ ταχεῖαν ἀνάρρωσιν."

Ἔμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς σιωπηλὸς καὶ εἶτα ἐξηκολούθησε μετὰ πικροῦ μειδιάματος:

— „Παρευρέθητέ ποτε, Δεσποινίς, ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἀγαλματοποιοῦ τινος, καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ἐσχεδίαζεν ἐκ πηλοῦ τὸ πρότυπον τοῦ ἔργου του; Δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς περὶ τούτου! Εἰξεύρετε λοιπὸν ὅτι τὸ πρότυπον μὴ ὑγραινόμενον ἀποξηραίνεται καὶ διαρρήγνυται, οὕτως ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ προσκολληθῇ ἐπ' αὐτοῦ νέα ἄργιλλος. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ ποίημα . . . Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι θ' ἀναρρώσω, τοῦθ' ὅπερ δι' ἐμὲ εἶνε λίαν ἀμφίβολον, τὸ ποίημα ἐξ ἅπαντος θὰ ἀποξηρανθῇ καὶ δὲν θὰ κατορθώσω νὰ προσκολλήσω εἰς αὐτὸ τὸ τέλος."

Ἐσιώπησεν ἐπί τινας στιγμάς, μὴ δυνάμενος ν' ἀναπνεύσῃ, κατελήφθη ὑπὸ βηχός, ἔπειτα δὲ ἐξηκολούθησε μὲ ἦθος ἀτάραχον, ἀλλὰ φοβερὸν διὰ τοὺς τεταραγμένους ἀκροατὰς ἕνεκα τῆς ἀσπλάγχνου ψυχρότητος του:

„Τώρα πρόκειται νὰ λυθῇ ἐν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐγὼ προβάλλω μετὰ κτηνώδους κυνισμοῦ, τὸ ὁποῖον ὅμως — τὸ λέγω καθαρὰ — πρέπει ἅπαξ διὰ παντὸς νὰ διασαφηνισθῇ καὶ λυθῇ ὁριστικῶς. Εἶνε δὲ ἁπλούστατα τὸ ἑξῆς: Τί εἶνε καλήτερον: ν' ἀποθάνω ἐγὼ ἢ τὸ ποίημά μου;"

Ἡ μήτηρ ἀνέπεμψε κατὰ τοὺς λόγους τούτους ἰσχυρὰν κραυγὴν καὶ ἐξερράγη εἰς δάκρυα. Ἡ Ἑλένη ὥρμησε πρὸς τὸν ὁμιλοῦντα ὡς ἂν ἤθελε νὰ τῷ κλείσῃ τὸ στόμα διὰ τῆς χειρός της, ἡ δὲ Μὶς Ῥόζα ὕψωνε τοὺς ὤμους ἀνυπομονοῦσα. Οἱ λυγμοὶ καὶ τὰ δάκρυα τῆς μητρὸς οὐδόλως συνετάραξαν τὸν ποιητήν, ὅστις ἐξηκολούθησε ψυχρῶς:

— „Ἄλλως εἶνε πολὺ δυνατόν, ἄκαιρός τις θεραπεία νὰ μὲ θανατώσῃ ὁμοῦ μετὰ τοῦ ποιήματος, καὶ τότε καταστρεφόμεθα ὁμοῦ. Νὰ τὸ φέρω ὅμως πάντοτε ἐντὸς τοῦ στήθους μου καὶ νὰ βασανίζωμαι ὑπὸ τοῦ δαίμονος τούτου τῆς ποιήσεως, εἶνε μαρτύριον, τοῦ ὁποίου τὰ ὀποτελέσματα βλέπετε εἰς ἐμέ. Διατὶ δέν με ἀφίνετε, δι' ἑνὸς ἀπελπιστικοῦ ἀγῶνος νὰ διαρρήξω τὰ δεσμά, καὶ νὰ προσπαθήσω ἔστω καὶ μὲ τὸν ἔσχατον κίνδυνον ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τοῦ δαίμονος;"

(ἕπεται συνέχεια.)

1. **ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΩΖΙΕ**, μετα βιογραφίας (ἐν σελ. 321).

2. **ΕΟΡΤΗ ΕΝ ΠΟΜΠΗΙΑ.** Εἰκὼν ὑπὸ Diana Coomans (ἐν σελ. 325). Ἡ πρὸ 130 περίπου ἐτῶν ἀρξαμένη ἀνασκαφὴ τῶν συντεθαμένων πόλεων Πομπηΐας, Ἡρακλείου καὶ Σταβιῶν, αἵτινες ὡς γνωστὸν κατεχώσθησαν ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ἐκρήξεως τοῦ Οὐεσουβίου ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τίτου (70—81 μ. Χ.), πρὸ πάντων ὅμως ἡ τῆς Πομπηΐας ὑπῆρξε σπουδαιοτάτη οὐ μόνον διὰ τοὺς ἀρχαιολόγους ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς καλλιτέχνας τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἰδίᾳ δὲ διὰ τοὺς ζωγράφους. — Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι παρουσιάζει ἡμῖν ἡ καλλιτέχνις Diana Coomans δύο χαριεστάτας νεανίδας ἐκ Πομπηΐας, αἵτινες κάθηνται ἐν τῷ ἐξώστῃ τῆς οἰκίας καὶ παρατηροῦσι τὴν κάτω ἐν τῇ ὁδῷ παρελαύνουσαν ἑορταστικὴν πομπήν. Ὁλόκληρος ἡ πόλις φαίνεται ὅτι εὑρίσκεται ἐν ζωηροτάτῃ, χαρμοσύνῳ κινήσει· τὰ παράθυρα τῶν ἀπέναντι οἰκιῶν, αἱ στοαὶ καὶ οἱ ἐξῶσται εἶναι πλήρεις ἀνθρώπων συμπεπυκνωμένων, ἰδίᾳ δὲ γυναικῶν, αἵτινες ῥίπτουσιν ἄνθη εἰς τοὺς παρελαύνοντας. Κάτω, ἐν τῇ πομπῇ, ὑπερέχει ἡ μορφὴ ἐστεμμένης παρθένου, φερομένης πανηγυρικῶς ὑπὸ δούλων ἐπὶ φορείου καὶ συνοδευομένης ὑπὸ ἄλλων ἐπ' ἴσης ὡραίων παρθένων, μία ἐκ τῶν ὁποίων κρατεῖ ἀνατεταμένην ῥιπίδα ὑπὲρ τὴν κεφαλήν της. Αἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐξώστου νεάνιδες ἀποτελοῦσι χαριεστάτην ἀντίθεσιν. Ἡ ξανθή, περιβεβλημένη ἐλαφράν, θερινὴν ἐσθῆτα κρατεῖ ἐν τῇ ἀριστερᾷ κάνιστρον πλῆρες ἀνθοδεσμῶν, τὰς ὁποίας ῥίπτει μὲ τὴν δεξιὰν εἰς τοὺς παρελαύνοντας· ἡ δὲ ἄλλη, ἡ μελαγχροινή, καθημένη εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἐξώστου ἐπὶ μαλακῆς δορᾶς ἄρκτου, φαίνεται ἀδιαφοροῦσα διὰ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς λατρευτὰς αὐτῶν, καὶ συγκεντροῦσα μᾶλλον ὅλην αὐτῆς τὴν προσοχὴν εἰς ἀνδρικόν τι πρόσωπον, ὅπερ ὑψώνει τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς αὐτήν· ἐνῷ δὲ πιέζει μετὰ φαινομένης ἀφελείας τὴν ἀσθοδέσμην πρὸς τὴν παρειάν της, φαίνεται περιμένουσα τὴν κατάλληλον στιγμήν, ὅπως δι' εὐστόχου βολῆς ἐπιτύχῃ τὸν τολμηρὸν ἐκεῖνον.

3. **ΡΩΜΟΥΝΟΙ ΧΩΡΙΚΟΙ ΧΟΡΕΥΟΝΤΕΣ ΤΗΝ HORA.** Ξυλογραφία κατά τινα φωτογραφίαν (ἐν σελ. 329). Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἐνθυμοῦνται ἴσως τὴν ἐν τῷ Γ'. τόμῳ τῆς Κλειοῦς δημοσιευθεῖσαν εἰκόνα τοῦ ἐν Ῥουμανίᾳ βασιλ. μεγάρου Σινάια, κειμένου ἐν μαγευτικωτάτῃ θέσει ἐν τῷ ὁμωνύμῳ μοναστηρίῳ. Ἐκεῖ πλησίον τοῦ Σινάια λαμβάνει χώραν ἡ ἐν τῇ σημερινῇ εἰκόνι παριστωμένη σκηνὴ Ῥωμούνων χωρικῶν χορευόντων τὸν ἐθνικὸν χορόν των, ὅστις εἶνε ὁ μάλιστα διαδεδομένος ἐν Ῥουμανίᾳ καὶ γνωστότατος ὑπὸ τὸ ὄνομα hora.

Οἱ χωρικοί, οἵτινες ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἤδη ἔκειντο κατὰ ὁμίλους ἐπὶ τῆς χλόης γελῶντες καὶ συνδιαλεγόμενοι, ἅμα ὡς εἶδον ἐμφανισθέντας δύο Ἀθιγγάνους μουσικοὺς μὲ τὰ βιολία των, ἠγέρθησαν καὶ περικυκλώσαντες αὐτοὺς ἤρχισαν νὰ χορεύωσι τὴν hora. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσέρχονται ἐκ τῶν περιχώρων γυναῖκες, νεάνιδες, κοράσια καὶ λαμβάνουσι μέρος εἰς τὸν χορόν. Ὁ χορὸς οὗτος, διὰ τὰς ταχείας καὶ ζωηρὰς κινήσεις του, εἶνε τόσον ἀρεστὸς εἰς τοὺς εὐαισθήτους καὶ εὐκόλως ἐνθουσιαζομένους Ῥωμούνους, ὥστε ἐνίοτε, εἰς ὡρισμένας τινὰς περιστάσεις, λαμβάνουσι μέρος εἰς αὐτὸν πάντες οἱ παρατυχόντες, οἱαδήποτε κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἂν ὦσι, χωρικοί, ποιμένες, ἀστοί, στρατιῶται, ἐνίοτε καὶ ἀξιωματικοί, κυρίαι τῶν ἀνωτάτων τάξεων, μικρὰ παιδία καὶ κοράσια, καὶ πάντες ὀρχοῦνται ὁλονὲν ταχύτερον, ἀείποτε ζωηρότερον, ὡς μαινόμενοι, μέχρις οὗ ὁ ἥλιος κρυφθῇ ὄπισθεν τῶν ὀρέων.

Τότε εὐρεῖαι σκιαὶ καλύπτουσι τὰ δάση καὶ τὰς πεδιάδας, καὶ ἐπὶ τῆς πρὸ μικροῦ τοσοῦτον ζωηρᾶς καὶ ποικίλης σκηνῆς ἐξαπλόνει ἡ νὺξ τὴν ρεμβώδη αὐτῆς ἡσυχίαν.

Αὕτη εἶνε ἡ πρώτη ἑλληνική ὑπογραφὴ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας, ἣν ἔθηκεν εἰς τὴν ληξιαρχικὴν πρᾶξιν τῶν γάμων της. Ἡ ὑπογραφὴ αὕτη τῆς μελλούσης βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος ἐκφαίνει ἔνθεν μὲν τὰ ἁβρὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα αὐτῆς, ἔνθεν δὲ εὐστάθειαν τινα καὶ ἀποφασιστικότητα, ἥτις εἶνε τὸ συμπλήρωμα τῆς ἀγαθότητος, διότι δίδει εἰς τὴν ψυχὴν τὸ σθένος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν εὐγενῶν ἀποφάσεών της.

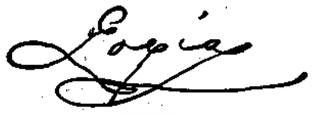

Τὸ ψῦχος ἐν Σιβηρίᾳ. Περὶ τῆς φοβερας δριμύτητος τοῦ ἐν Σιβηρίᾳ ψύχους δύναταί τις νὰ συλλάβῃ ἀμυδράν τινα ἰδέαν ἐκ τῶν ἑξῆς γεγονότων: Τριπλῆ σισύρα (γοῦνα) ἐκ δέρματος τάρανδος (renne) δύναται μόλις νὰ προφυλάξῃ τὸ αἷμα ἀπὸ τῆς πήξεως. Οἱ ἐκπνεόμενοι ὑδατιδδεις ἀτμοὶ πήγνυνται αὐτοστιγμεὶ καὶ μεταβάλλονται εἰς λεπτὰ κρύσταλλα πάγου, ἅτινα διὰ τῆς πρὸς ἄλληλα τριβῆς παράγουσιν ἐν τῷ ἀέρι διηνεκῆ τριγμόν, παρεμφερῆ πρὸς τὸν θροῦν ξηρῶν φύλλων πατουμένων ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς τὸν κρότον χονδροῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος σχιζομένου. Ὁλόκληρος ἡ συνοδεία τῶν ταξειδευόντων περικαλύπτεται διηνεκῶς ὑπὸ πυκνῆς καὶ κυανόχρου νεφέλης, παραγομένης διὰ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων. Ὁ βραδέως διὰ τοῦ παγετώδους ἀέρος ἱπτάμενος κόραξ καταλείπει ὄπισθέν του λεπτήν τινα καὶ νηματοειδῆ ἀτμώδη ταινίαν. Αἱ ὁπλαὶ τῶν ἵππων ῥήγνυνται ὑπὸ τοῦ ψύχους ἡ δὲ ἀναπνοὴ παρὰ τοῖς ζωοῖς καθίσταται δυσχερὴς ὡς ἐκ τοῦ πλησίων τῶν ῥωθώνων σχηματιζομένου πάγου. Καὶ αὐτὰ τὰ ζῷα τῶν ὑπερβορείων κλιμάτων, οἱ τάρανδοι ἤτοι ἱππέλαφοι, καταφεύγουσιν εἰς τὰ δάση ὅπως προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τοῦ ψύχους καὶ συνωστίζονται ὅπως θερμανθῶσι διὰ τῆς μετ' ἀλλήλων προστριβῆς. Οἱ κορμοὶ τῶν δένδρων ῥήγνυνται ὡσαύτως ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ ψύχους καὶ ἀπὸ τῶν βράχων ἀποσπῶνται καὶ κυλίονται πρὸς τὰς κοιλάδας ὑπερμεγέθεις ὄγκοι πετρῶν.

Βραχέα ἀπομνημονεύματα. Οὐδείς ποτε ἔγραψε τὰ ἀπομνημονεύματά του μετὸ τοσαύτης συντομίας ὡς ὁ κόμης Θεόδωρος Ροστοπσχίν, ὁ διοικητὴς τῆς Μόσχας καὶ αὐτουργὸς τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς τῆς πόλεως ταύτης ἐν ἔτει 1812. Ἡ συγγραφὴ ἀπομνημονευμάτων εἰς πολλοὺς καὶ ὀγκώδεις τόμους εἶνε καὶ ἐν τῇ συγχρόνῳ ἡμῶν φιλολογίᾳ τοσοῦτον σύνηθες φαινόμενον, ὥστε λίαν ἀλλόκοτος καὶ παράδοξος φαίνεται ἡ συντομία αὕτη τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ροστοπσχίν, ἅτινα χάριν περιεργείας παραθέτομεν ἐνταῦθα: „Κεφάλαιον πρῶτον: *Ἡ γέννησίς μου.* Ἐν ἔτει 1763 τῇ 23. μαρτίου κατέλιπον τὸ σκότος καὶ εἶδον τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Μὲ ἐμέτρησαν, μὲ ἐζύγισαν καὶ μὲ ἐβάπτισαν. Ἐγεννήθην, χωρὶς νὰ εἰξεύρω πρὸς τίνα σκοπόν. Καὶ οἱ γονεῖς μου ηὐχαρίστησαν τῷ Θεῷ, χωρὶς νὰ εἰξεύρουν διὰ ποίαν αἰτίαν. — Κεφάλαιον δεύτερον: *Ἡ ἀγωγή μου.* Μὲ ἐδίδαξαν παντὸς εἴδους πράγματα καὶ παντὸς εἴδους γλώσσας. Ἄλλοι μὲν μὲ ἐθεώρουν ὡς σοφόν, ἄλλοι δὲ ὡς ἀνόητον. Ἡ κεφαλή μου ἦτο ἀτακτοποίητος βιβλιοθήκη, τῆς ὁποίας οὐδ' ἐγὼ ὁ ἴδιος εἶχα πάντοτε τὸ κλειδί. — Κεφάλαιον τρίτον: *Τὰ πάθη μου.* Κατ' ἀρχὰς ἐβασανίσθην ἀπὸ τοὺς δασκάλους μου, ἔπειτα δὲ ἀπὸ τοὺς ὑποδηματοποιούς μου, οἱ ὁποῖοι μοὶ κατεσκεύαζον ὑποδήματα μὴ ἁρμόζοντα εἰς τοὺς πόδας μου. Ἐκτὸς τούτων, μὲ ἐβασάνισαν αἱ γυναῖκες, ἡ φιλοδοξία, οἱ ῥευματισμοὶ καὶ αἱ ἀναμνήσεις μου. Κεφάλαιον τέταρτον. *Αἱ στερήσεις μου.* Τρεῖς μεγάλαι κακίαι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ πρὸς τὴν κλοπὴν κλίσις, ἡ λαιμαργία καὶ ἡ ὑπερηφάνεια μοὶ ἦσαν μόνον ἐξ ἀκοῆς γνωσταί, καὶ ἑπομένως τὰς ἐστερήθην πάντοτε. Κεφάλαιον πέμπτον. *Ἀξιοπερίεργοι ἐποχαί.* Κατὰ τὸ τριακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας μου παρήτησα τὸν χορόν, κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τὸν ἔρωτα, κατὰ τὸ πεντηκοστὸν τὴν δημοσίαν γνώμην. Κατὰ τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος παρήτησα τὸ σκέπτεσθαι καὶ ἔγεινα ἀληθινὸς σοφὸς ἢ ἐγωϊστής, τὸ ὁποῖον εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτό. — Κεφάλαιον ἕκτον: *Ὁ χαρακτήρ μου.* Ἤμην ἰσχυρογνώων ὡς ἡμίονος, ἰδιότροπος ὡς φιλάρεσκον γύναιον, φαιδρὸς ὡς παιδίον, δκνηρὸς ὡς ἀρκτόμυς, δραστήριος ὡς ὁ Βοναπάρτε, καὶ πάντα ταῦτα κατὰ τὴν ἑκάστοτε ἀρέσκειάν μου. — Κεφάλαιον ἕβδομον. *Τί ἤμην καὶ τί εἰμποροῦσα νὰ ἦμαι.* Ἤμην εὐαίσθητος εἰς τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, καὶ ἂν ἐγεννώμην κατὰ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, θὰ ἤμην ἴσως καθ' ὅλα ἀγαθώτατος ἄνθρωπος. — Κεφάλαιον ὄγδοον: *Αἱ ἀρχαί μου.* Οὐδέποτε ἀνεμίχθην εἰς ξένας ὑποθέσεις περὶ συνοικεσίων, οὐδέποτε εἰς οὐδένα συνέστησα μάγειρον ἢ ἰατρόν, καὶ ἑπομένως οὐδέποτε ἐπεβουλεύθην τὴν ζωήν τινος. — Κεφάλαιον ἔνατον: *Τί ἠγάπησα.* Ἠγάπων τὰς μικρὰς συναναστροφὰς καὶ τοὺς περιπάτους εἰς τὰ δάση. Εἶχον ἀκούσιόν τινα λατρείαν πρὸς τὸν ἥλιον, ἡ δὲ δύσις αὐτοῦ μοὶ προξένει πάντοτε λύπην καὶ δυσθυμίαν. Ἐκ τῶν χρωμάτων ἠγάπων τὸ γλαυκὸν (γαλάζιο), ἐκ των φαγητῶν τὸ βραστὸν βωδινόν, ἐκ τῶν ποτῶν τὸ δροσερὸν ὕδωρ, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ ἠγάπων τὰς κωμῳδίας καὶ τοὺς μίμους. Ἐκ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἠγάπων τοὺς ἔχοντας ἀνοικτὰς καὶ ἐκφραστικὰς φυσιογνωμίας. Οἱ κυψοὶ (καμπούριδες) ἀμφοτέρων τῶν φύλων εἶχον δι' ἐμὲ θέλγητρόν τι, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε εἰμπόρεσα νὰ ἐξηγήσω." — Κεφάλαιον δέκατον: *Τί ἀπεστρεφόμην.* Εἶχον πάντοτε ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς ἀνοήτους, πρὸς τοὺς δκνηροὺς καὶ πρὸς τὰς ῥαδιούργους γυναῖκας. Ὡσαύτως ἐβδελυσσόμην πᾶν τὸ ἐπιτετηδευμένον. Εἶχον συμπάθειαν καὶ οἶκτον πρὸς τοὺς ἐζωγραφημένους ἄνδρας καὶ πρὸς τὰ ἐψιμυθιωμέναις γυναῖκας. Ἐσιχαινόμην δὲ τοὶς ποντικούς, τὰ ῥοζόλια, τὴν μεταφυσικήν, τὸ ῥιτσινόλαδον, τοὺς λυσσαλέους κύνας καὶ τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν. — Τελευταῖον κεφάλαιον. Περιμένω τὸν θάνατον ἄνευ φόβου καὶ ἄνευ ἀνυπομονησίας. Ὁ μέχρι τοῦδε βίος μου ὁμοιάζει πρὸς μελόδραμα, ἐν τῷ ὁποίῳ διεδραμάτισα ἐναλλὰξ τὸ μέρος τοῦ ἥρωος, τοῦ τυράννου, τοῦ ἐραστοῦ, τοῦ φιλοστόργου πατρός, ἀλλ' οὐδέποτε τοῦ ῥαδιούργου." — Ὁ κόμης Θεόδωρος Ροστοπσχὶν ἀπέθανε τῇ 30. Ἰανουαρίου 1826 ἐν Μόσχᾳ.

Ἐπίδρασις τῆς μουσικῆς ἐπὶ ἑνὸς λέοντος. Ὁ Γάλλος συνταγματάρχης D'Allain διηγεῖτο τὸ ἑξῆς ἀληθέστατον, κατὰ τὰς ἰδίας του διαβεβαιώσεις, γεγονός: Εἷς σαλπιγκτὴς ἐκ τῆς Λεγεῶνος τῶν Ξένων μετέβη μεθ' ἑνὸς δεκανέως τοῦ συντάγματός του εἰς τινα κοιλάδα, ἀπέχουσαν δύο ὥρας περίπου ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ Blidah ἐν Ἀλγερίᾳ, ὅπως δοκιμάσῃ νέον τι ὄργανον, ὅπερ εἶχεν ἀγοράσῃ πρὸ ὀλίγου χρόνου. Φθάσαντες εἰς τὴν ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων περικυκλουμένην κοιλάδα, ἐκάθισαν ἐπί τινος πέτρας διὰ νὰ προγευματίσωσιν. Αἴφνης εἶδον εἰς τὸ ἕτερον μέρος τῆς κοιλάδος ἕνα λέοντα ἐρχόμενον κατ' αὐτῶν. Ἄλλα ὅπλα δὲν εἶχον πρὸς ὑπεράσπισίν των εἰ μὴ τὰ ξίφη των, πᾶσα δὲ ὀπισθοχώρησις ἦτο ἀδύνατος διότι ὁ λέων μὲ ὀλίγα πηδήματα θὰ τοὺς ἔφθανε. Ὁ σαλπιστὴς δὲν ἔχασε τὴν ἑτοιμότητα τοῦ πνεύματος ἀλλὰ ἁρπάσας τὴν σάλπιγγά του ἤρχισε νὰ παίζῃ ἓν μουσικὸν τεμάχιον. Ὁ λέων ἀμέσως ἐσταμάτησε καὶ κατακλιθεὶς ἠκροᾶτο μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως τοὺς μελῳδικοὺς ἤχους. Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, καθ' ὃν ὁ σαλπιστὴς διεσκέδαζε τὸν λέοντα διὰ τῆς μουσικῆς του, ἀπεμακρύνθη ὁ δεκανεὺς πρὸς ἀναζήτησιν βοηθείας καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐπανῆλθε μὲ πλῆθος στρατιωτῶν. Ὁ τολμηρὸς μουσικὸς μόλις ἠδύνατο εἰσέτι νὰ ἐξαγάγῃ ἀσθενεῖς τινας ἤχους ἐκ τοῦ ὀργάνου του. Ὁ λέων ἅμα ὡς εἶδε τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ἠγέρθη καὶ ἀπομακρυνθεὶς βραδέως καὶ ἡσύχως ἐγένετο ἄφαντος εἰς τὰ δάση.

Τὰ θύματα τῆς θαλάσσης. Κατὰ τὰ ἐσχάτως ἐν Ἀγγλίᾳ δημοσιευθέντα ἀποτελέσματα τῆς στατιστικῆς τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ δυστυχούντων ναυτιλλομένων, ἐπνίγησαν ἐντὸς 10 ἐτων 30,000 ἄνθρωποι. Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῶν θυμάτων ἤτοι 3512 ἀνήκει εἰς τὸ ἔτος 1882, ὁ δὲ ἐλάχιστος, ἤτοι 2071 θυμάτων εἰς τὸ ἔτος 1888.

Ἡ ἰσχὺς τῆς φαντασίας. Ἐν τῇ ἰατρικῇ κλινικῇ τῆς Ἐρλάγγης εὑρίσκεται ἀπὸ πολλοῦ χρόνου εἷς ἀσθενής, ὅστις δὲν δύναται ποτὲ ν' ἀποκοιμηθῇ τὴν νύκτα, ἐκτὸς ἂν λάβῃ προηγουμένως ὑπνωτικόν τι φάρμακον. Ἀλλὰ τὸ φάρμακον τοῦτο, ὅπερ οἱ ἰατροὶ τῷ συνιστῶσιν ὡς δραστικώτατον κατὰ τῆς ἀϋπνίας, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ δύο γραμμάρια λευκῆς ζαχάρεως, τὴν ὁποίαν ὁ ἀσθενὴς λαμβάνει μὲ τὴν πεποίθησιν, ἣν ἐμπνέουσιν αὐτῷ αἱ διαβεβαιώσεις τῶν ἰατρῶν, καὶ οὕτως ἀποκοιμᾶται.

Οἱ σπασμοὶ τῶν βρεφῶν. Τρεῖς νοσοι τῶν παιδίων ἐμπνέουσι τὸν πλεῖστον φόβον καὶ τρόμον εἰς τὰς μητέρας: ἡ διφθερῖτις, ἡ μηνιγγῖτις, καὶ οἱ σπασμοί. Ἡ τρίτη αὕτη νόσος τῶν σπασμῶν, ἔχουσα ὄψιν φοβερωτέραν, δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος καὶ σοβαρὰ τῶν δύο πρώτων, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὰς συνεπείας αὐτῆς καὶ τὰ ἴχνη ἅτινα συνήθως καταλείπει.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, η προσβολή τῆς νόσου ταύτης παρουσιάζεται αἰφνηδίως καὶ ἀποτόμως. Ἐνίοτε ὅμως, ἀλλὰ πολὺ σπανιώτερον, προαναγγέλλεται ὑπό τινων σημείων, οἱονεὶ προδρόμων τῆς νόσου. Τοιαῦτα φαινόμενα, προμηνύοντα τὴν ἐπικειμένην προσβολὴν τοῦ βρέφους ὑπὸ τῶν σπασμῶν, εἶνε τὰ ἑξῆς: ἡ ἀνυπομονησία καὶ ἀνησυχία, ἡ ταραχή, τὸ εὐερέθιστον καὶ ὀργίλον, ἡ ἀϋπνία ἢ ὁ ἐλαφρὸς καὶ ὑπὸ αἰφνηδίων ἀνεγέρσεων καὶ ἀνασκιρτήσεων διακοπτόμενος ὕπνος, τὸ ἀλλόκοτον καὶ ἀσυνήθη λάμψιν ἀπαστράπτον βλέμμα.

Ἐξ αἴφνης, καθ' ἣν στιγμὴν οὐδόλως ὑποπτεύομεν τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, πολλάκις δὲ ἐνῷ τὸ παιδίον παίζει καὶ γελᾷ, ἐκπέμπει ὀξεῖαν κραυγὴν καὶ πίπτει ἀναίσθητον. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ καθίστανται ἀτενεῖς, ἐκφράζοντες τὴν φρίκην, μετ' ὀλίγον δὲ οἱ βολβοὶ περιστρέφονται ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν ὀφθαλμῶν, ἀνωδούμενοι δι' ἀτάκτων κινήσεων καὶ διευθυνόμενοι ὑπὸ τὰ ἄνω βλέφαρα, εἶτα δὲ πάλιν καθίστανται ἀτενεῖς καὶ ἀκίνητοι καὶ τέλος, μετ' οὐ πολύ, καταλαμβάνονται ὑπὸ σπασμωδικῶν τιναγμῶν κινούμενοι ὁτὲ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ ὁτὲ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῶν κοιλωμάτων. — Τὸ σῶμα τοῦ παιδίου ἀνατρέπεται πρὸς τὰ ὀπίσω, τὰ μέλη του τεντόνονται καὶ γίνονται ἄκαμπτα, εἶτα δὲ λυγίζονται καὶ τείνονται ἐναλλὰξ κατὰ βραχύτατα χρονικὰ διαστήματα. Καὶ αὐτὸ τὸ στῆθος προσβάλλεται ὑπὸ τῶν σπασμῶν, ὑψούμενον καὶ ταπεινούμενον βιαίως ὑπὸ σφοδρῶν τιναγμῶν. Τὸ πρόσωπον καθίσταται πελιδνόν· οἱ συσκιώμενοι καὶ κατὰ διαφόρους διευθύνεις διασειόμενοι μυῶνες τοῦ προσώπου παρέχουσιν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τραμακτικὴν ὄψιν, πρὸ πάντων ὅταν καλυπτομένης τῆς ἐρίδος ὑπὸ τοῦ ἄνω βλεφάρου φαίνεται μόνον τὸ λευκὸν μέρος τοῦ ὀφθαλμοῦ· αἱ συμβολαὶ τῶν χειλέων ἑλκόμεναι πρὸς τὰ ἔξω δίδουσιν εἰς τὸ πρόσωπον τὴν μορφαστικὴν ἔκφρασιν σαρδωνικοῦ γέλωτος. Συγχρόνως δέ, ἐπὶ τῶν βιαίως κινουμένων χειλέων, ἐκρέουσιν ὑγρὰ γλοιώδη ἀφρίζοντα ἢ ἐλαφρῶς βεβαμμένα δι' αἵματος.

Κατὰ τὴν προσβολὴν τῆς νόσου, τὸ παιδίον διατελεῖ ἐν παντελεῖ ἀναισθησίᾳ ἐν σχέσει πρὸς τὰ περὶ αὐτὸ συμβαίνοντα. Ἅμα ὡς παύσωσιν οἱ σπασμικοὶ τιναγμοί, τὸ παιδίον περιπίπτει εἰς ὕπνον ἐπανορθοῦντα τὰς ἐξαντληθείσας δυνάμεις του, πολλάκις ὅμως ἀναφαίνονται καὶ πάλιν νέαι προσβολαὶ καὶ διαδέχονται ἀλλήλας κατὰ βραχέα διαστήματα — ἐνίοτε μάλισα, ἀλλὰ σπανιώτατα, ἐπί τινας ἡμέρας ἐφεξῆς — εἶτα δὲ παρέρχονται ἐντελῶς καὶ ἀνεπιστρεπτεί. — Πολλάκις οἱ σπασμοὶ δὲν ἐκτείνονται ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος ἀλλὰ περιορίζονται εἰς τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ σώματος ἢ καὶ εἰς ὀλίγους μυῶνας. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει, προσβάλλεται συνήθως μόνον τὸ πρόσωπον, ἐνίοτε δὲ μόνον τὰ βλέφαρα, ἢ οἱ βολβοὶ τῶν ὀφθαλμῶν, ἢ οἱ μυῶνες τῶν παρειῶν, ἢ ἡ κάτω σιαγὼν ἢ αἱ συμβολαὶ τῶν χειλέων.

Τέλος, τὸ παιδίον δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ σπασμῶν, μὴ ἐκδηλουμένων δι' ἐξωτερικῶν σημείων: ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ λέγομεν, ὅτι οἱ σπασμοὶ εἶναι ἐσωτερικοί, διότι γίνονται ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ σώματος· ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου, τὸ παράδοξον βλέμμα, καὶ ἡ πελιδνότης τῶν χειλέων εἶναι τὰ μόνα σχεδὸν σημεῖα, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν τὴν ἐσωτερικὴν προσβολὴν τῆς νόσου.

Ὅταν παρέλθῃ ἡ προσβολή, τὸ παιδίον ἀναλαμβάνει τὴν ὑγείαν του ἐν γένει, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς καὶ σταθερῶς· διότι πολλάκις βλέπομεν ὅτι διαδέχονται τοὺς σπασμοὺς μερικαὶ (τοπικαὶ) παραλυσίαι, συνεπαγόμεναι *τὸν ἀλλοιθωρισμὸν, τὸ στραβολαίμιασμα, τὸ στραβόπόδισμα*, καὶ τὴν ἀπώλειαν αἰσθήσεών τινων.

Ἡ προδιάγνωσις λοιπὸν τῆς νόσου ταύτης τῶν παιδίων εἶνε σπουδαιοτάτη, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὰς συνεπείας τῆς προσβολῆς τὰς παραμενούσας καὶ μετὰ τὴν ἴασιν τοῦ παιδίου, τοῦθ' ὅπερ καὶ τὸ συνηθέστατον, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ διότι ἡ σφοδρὰ καὶ ἐκτάκτως βιαία προσβολὴ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἐνίοτε τὸν θάνατον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβαίνει σπανιώτατα, πολλάκις δὲ εἴδομεν παιδία μετά τινα ἰσχυρὰν τῆς νόσου προσβολὴν θεωρούμενα ὡς νεκρὰ καὶ ὅμως ἐπανερχόμενα εἰς τὴν ζωὴν ὡς ἐκ θαύματος.

Ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς νόσου ταύτης, τῶν σπασμῶν, ὀφείλομεν πρωτίστως να ἐξερευνῶμεν καὶ καταπολεμῶμεν τὰ ἀρχικὰ αἴτια τῆς προσβολῆς, ἅτινα εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα.

Πρῶτον εἶνε *ἡ κληρονομικότης.* Ὁ Bouchut ἀναφέρει οἰκογένειάν τινα συνισταμένην ἐκ δέκα ἀνθρώπων, οἵτινες πάντες εἶχον σπασμοὺς ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ· εἷς ἐξ αὐτῶν ἦτο ἔγγαμος καὶ τὰ δέκα αὐτοῦ τέκνα, ἐξαιρέσει ἑνὸς μόνου, προσεβάλλοντο ὡσαύτως ὑπὸ σπασμῶν.

Δὲν θεωροῦμεν σπουδαίαν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γυναικείου φύλου, τῆς νευρικῆς ἰδιοσυγκρασίας, ζωηρᾶς ὑπερευαισθησίας τῶν μητέρων. Τὰ αἴτια ταῦτα φαίνονται ἡμῖν λίαν προβληματικά. Τοὐναντίον δὲ μεγάλην ἔχουσι σπουδαιότητα ὡρισμένα τινὰ τυχαῖα αἴτια, ὡς λ. χ. *ἡ ὀδοντοφυΐα*, ἥτις συχνότατα συνεπάγεται τὴν προσβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἡ ὕπαρξις σκωλήκων (ἑλμίνθων) ἐν τοῖς ἐντέροις τοῦ παιδίου· οἱ σπασμοὶ πράγματι παύουσιν ἅμα ὡς οἱ ὀδόντες τρυπήσωσι τὰ οὖλα ἢ ὅταν οἱ σκώληκες ἐκκενωθῶσι.

Ἡ *δυσπεψία* (τὸ κακοστομάχασμα) εἶνε ὡσαύτως συχνότατον αἴτιον τῶν σπασμῶν· ἡ δυσπεψία αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς μεγάλης ποσότητος ἢ τῆς κακῆς ποιότητος τῶν τροφῶν, μὴ ἀναλόγου πρὸς τὰς πεπτικὰς λειτουργίας τοῦ μικροῦ παιδίου, ὡς λ. χ. οἱ χυλοὶ (πανάδες κτλ.), τὰ λάχανα, τὰ κρέατα, τὰ διδόμενα εἰς τὸ θηλάζον ἔτι βρέφος.

Τέλος, οἱ σπασμοὶ προέρχονται πολλάκις ἐκ παντὸς εἴδους τοπικῶν ἐρεθισμῶν καὶ δυσαρέστων ἐντυπώσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἰδιαζόντως ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τῶν μητέρων: τοιοῦτοι ἐρεθισμοὶ εἶναι τὰ κεντήματα, τὰ καύματα, αἱ πληγαὶ παντὸς εἴδους, ὁ ἐρεθισμὸς ὁ προξενούμενος ὑπὸ *βελζικατορίων*, συναπισμῶν κτλ., ἢ ξένων σωματίων εἰσδυόντων εἰς τὸ οὖς τοῦ παιδίου κτλ. — Ὁ Trousseau διηγεῖται ὅτι προσεκλήθη ποτὲ μετὰ τοῦ Blache παρὰ τῷ παιδίῳ ἑνὸς ξένου ὑπουργοῦ. Τὸ παιδίον τοῦτο εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ σπασμῶν ἀπό τινων ὡρῶν· οἱ ἰατροὶ διώρισαν λουτρόν, ἀλλ' οἱ σπασμοὶ ἐξηκολούθουν, ὅτε αἴφνης ὁ Blache ἀφαιρέσας τὸ κάλυμμα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδίου παρετήρησε μικρὸν τεμάχιον νήματος ἐπὶ τοῦ κρανίου· ζητήσας ν' ἀφαιρέσῃ τὸ νῆμα ἐξείλκυσε μακρὰν βελόνην, ἥτις ἦτο βαθέως ἐμπεκηγμένη εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ μικροῦ ἀρρώστου. Οἱ σπασμοὶ ἔπαυσαν ἀμέσως.

Ὅταν λοιπὸν τὸ παιδίον καταληφθῇ ὑπὸ σπασμῶν, πρέπει ἀμέσως νὰ ἐξετάζωμεν μήπως ἔχῃ πληγήν τινα, ἢ κέντημα, ἢ καῦμα ἢ ἄλλον τινὰ τοπικὸν ἐρεθισμόν· μία κατάλληλος θεραπεία δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπανάληψιν τῆς προσβολῆς.

Ἅμα ὡς παρουσιασθῶσιν οἱ σπασμοί, πρέπει ἀμέσως νὰ *ξεσφίγγωμεν* τὰ ἐνδύματα τοῦ παιδίου, ἔπειτα νὰ τὸ ἐκδύωμεν ἐντελῶς καὶ τέλος νὰ τὸ θέτωμεν εἰς μεγάλην τινὰ κλίνην, ὅπως τὸ προφυλάξωμεν ἀπὸ κτυπήματα καὶ μωλωπισμούς. Συγχρόνως δὲ ἀνοίγομεν τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα διὰ νὰ εἰσέλθῃ καθαρὸς ἀὴρ εἰς τὸ δωμάτιον. Μετὰ τοῦτο, κάμνομεν εἰς τὸ παιδίον ἓν κλύσμα (κλυστῆρι) συνιστάμενον ἐξ ἑνὸς ποτηρίου ὕδατος χλιαροῦ εἰς τὸ ὁποῖον προσθέτομεν μικρὰν ποσότητα θαλασσίου ἅλατος (μία μικρὴ φοῦκτα ἁλάτι) ἢ δύο τρία μεγάλα κοχλιάρια (τῆς σούπας) ἐλαίου. Ἅμα ὡς ἐνεργήσῃ τὸ κλύσμα, τὸ παιδίον ἀνακουφίζεται.

Μετὰ ταῦτα προσπαθοῦμεν νὰ ἀνοίξωμεν τὸ στόμα τοῦ παιδίου καὶ νὰ γαργαλίσωμεν ἐλαφρῶς τὸν σταφυλίτην μὲ τὸν δάκτυλον ἢ μὲ ἄλλο τι ἐλαφρὸν ἀντικείμενον, ὅπως προκαλέσωμεν ἐμετὸν καὶ ἐλαφρύνωμεν τὸν στόμαχον τοῦ παιδίου ἀπὸ τὰς τροφάς, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ χωνεύσῃ καὶ αἱ ὁποῖαι, ὡς εἴπομεν, εἶναι συχνοτάτη αἰτία τῶν σπασμῶν.

Ἐάν, μεθ' ὅλα ταῦτα, οἱ σπασμοὶ ἐξακολουθῶσι, χύνομεν αἰθέρα ἐπὶ ἑνὸς μανδηλίου καὶ παρέχομεν αὐτὸν εἰς τὸ παιδίον ὅπως τὸν ἀναπνεύσῃ ἀφθόνως. Ἂν δὲ καὶ πάλιν ἡ προσβολὴ ἐπαναληφθῇ, θέτομεν ἀμέσως τὸ παιδίον εἰς χλιαρὸν λουτρόν, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ φροντίζωμεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἑτοιμάζωμεν. Ὅταν τὸ παιδίον συνέλθῃ εἰς ἑαυτό, τὸ σφογγίζομεν ταχέως καὶ τὸ θέτομεν εἰς τὴν κλίνην. Ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως τῶν σπασμῶν, ἐπαναλαμβάνομεν τὸ λουτρόν. Ὁ ἰατρὸς Jules Simon συμβουλεύει νὰ προσθέτομεν εἰς τὸ λουτρὸν ὀλίγον ἄλευρον σινάπεως.

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΠΝΕΩΜΕΝ;

Πλεῖστοι ἄνθρωποι ἔχουσι τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ ἀναπνέωσι διὰ τοῦ στόματος, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ἐπιβλαβέστατον καὶ συγχρόνως ἀσχημότατον. Καὶ περὶ μὲν τῆς βλάβης καὶ τῶν κινδύνων, εἰς οὓς ἐκτίθενται οἱ διὰ τοῦ στόματος ἀναπνέοντες, καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμεν ἐν τῇ Κλειοῖ (ἀρ. 6, σελ. 86) καὶ νῦν θεωροῦμεν εὔκαιρον, ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμῶνος, νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς συμβουλὰς ἐκείνας. Ὅτι δὲ τὸ κεκλεισμένον στόμα, μὲ τὰ ἐλαφρῶς καὶ ἀβιάστως συναπτόμενα χείλη, παρέχει εἰς τὸ πρόσωπον ὡραιοτέραν καὶ εὐφυεστέραν ἔκφρασιν ἢ τὸ ἀνοικτὸν καὶ χαῖνον, νομίζομεν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ χάσκοντες θὰ ὁμολογήσωσι. — Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι τὸ ἀνοικτὸν στόμα μὲ τὰ κρεμάμενα χείλη μαρτυρεῖ πάντοτε καὶ ἀφυΐαν, γνωρίζομεν ὅμως μετὰ βεβαιότητος ὅτι νοσήματά τινα τῆς ῥινός, ἐμφράσσοντα καὶ ἐμποδίζοντα τὴν διὰ τοῦ ὀργάνου τούτου ἐλευθέραν εἰσπνοὴν τοῦ ἀέρος, ἔχουσι τοσαύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος, ὥστε πολλὰ παιδία τὰ ὁποῖα ἐπὶ ὁλοκλήρους μῆνας δὲν ἠδύναντο νὰ μάθωσιν οὐδὲ τὰ πρῶτα γράμματα τῆς ἀλφαβήτου, ἅμα ὡς ἀπηλλάγησαν διά τινος χειρουργικῆς ἐγχειρίσεως ἀπὸ τῆς νόσου τῆς ῥινός, ἤρχισαν ἀμέσως νὰ ἐκμανθάνωσι καὶ τὰ ἁπλούστερα καὶ τὰ δυσκολώτερα μαθήματα μετὰ μεγάλης εὐκολίας. — Ἀλλ' οἱ πλεῖστοι τῶν διὰ τοῦ στόματος εἰσπνεόντων προσέλαβον ἴσως τὴν συνήθειαν ταύτην ἔκ τινος παροδικοῦ κατάρρου καὶ διατηροῦσιν αὐτὴν διὰ παντὸς τοῦ βίου, ἐνῷ εἶνε εὐκολώτατον νὰ τὴν ἀποβάλωσιν. Ὁ ἔχων ἰσχυρὰν θέλησιν δύναται μάλιστα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν κατάρρουν νὰ εἰσπνέῃ διὰ τῆς ῥινός. Ὡς παράδειγμα τούτου ἀναφέρομεν τὴν μαρτυρίαν ἑνὸς τῶν μεγίστων τῆς Γερμανίας φιλοσόφων, τοῦ Καντίου. Οὗτος διηγεῖται ἡμῖν τὸ ἑξῆς: „Πρό τινων ἐτῶν προσεβαλλόμην συχνάκις ὑπὸ κατάρρου καὶ βηχός· ἀμφότερα δὲ τὰ ἐνοχλήματα ταῦτα μοὶ ἦσαν τοσούτῳ μᾶλλον δυσάρεστα, καθ' ὅσον μὲ κατελάμβανον ἐνίοτε κατὰ τὴν ὥραν του ὕπνου. Οἱονεὶ ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ διαταράξει ταύτῃ τοῦ νυκτερινοῦ μου ὕπνου ἀπεφάσισα, ὡς πρὸς τὸν κατάρρουν, παντὶ σθένει νὰ εἰσπνέω τὸν ἀέρα διὰ τῆς ῥινὸς ἔχων τὰ χείλη ἑρμητικῶς κεκλεισμένα: καὶ πράγματι κατώρθωσα, κατ' ἀρχὰς μὲν μετά τινος συριγμοῦ, ἔπειτα ὅμως, ἐπειδὴ ἐπέμενον σταθερῶς ἐν τῇ ἀποφάσει μου, ἀείποτε εὐχερέστερον καὶ δαψιλέστερον νὰ ῥοφῶ διὰ τῆς ῥινὸς τὸν ἀέρα, μεθ' ὃ καὶ ἀπεκοιμήθην παραχρῆμα."

Ἡ ἐξαίρετος αὕτη συνήθεια τοῦ ἀναπνέειν διὰ τῆς ῥινός, μὲ τὰ χείλη ἐντελῶς συγκεκλεισμένα, ἔχει τὴν μεγίστην ὑγιεινὴν σπουδαιότητα. Πρῶτον μὲν διότι ὁ ἀήρ, ὅταν ἦναι ψυχρός, διερχόμενος διὰ τῶν λεπτοτάτων καὶ πολυκαμπεστάτων τῆς ῥινὸς ὀχετῶν, θερμαίνεται καὶ ἑπομένως δὲν ἀποψύχει τὰ λοιπὰ ὄργανα δι' ὧν εἰσέτι διαρρέει μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τοὺς πνεύμονας· διὰ τοῦτο εἰς ὅλας μὲν τὰς περιστάσεις, πρὸ πάντων ὅμως ὅταν ἐξερχώμεθα ἐκ θερμοῦ τινος χώρου, πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ στόμα κεκλεισμένον καὶ ν' ἀναπνέωμεν μόνον διὰ τῆς ῥινός. Δεύτερον δὲ καὶ σπουδαιότατον προτέρημα τῆς συνηθείας ταύτης εἶνε ὅτι ὁ ἀὴρ διερχόμενος διὰ τῆς ῥινὸς καθαρίζεται ἐντελῶς καὶ ἀφικνεῖται εἰς τοὺς πνεύμονας ἀπηλλαγμένος πάσης ἐπιβλαβοῦς οὐσίας. Μόνον ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων καὶ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος ὁ ἀὴρ εἶνε καθαρός, ἐνῷ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη καὶ πρὸ πάντων ἐντὸς τῶν πόλεων εἶνε μεμιγμένος μὲ κόνιν, μὲ μόρια ἀνθράκων καὶ μὲ πολλὰς ἄλλας ὀργανικὰς καὶ ἀνοργάνους ὕλας, αἵτινες εἶνε λίαν βλαβεραὶ εἰς τοὺς πνεύμονας. Πρὸς ἐντελῆ καθαρισμὸν τοῦ ἀέρος τούτου οὐδεμία μηχανὴ δύναται νὰ γίνῃ τελειοτέρα τῆς ἀνθρωπίνης ῥινός. Ἡ ῥὶς δὲν εἶνε μόνον τὸ ὄργανον τῆς ὀσφρήσεως ἀλλὰ χρησιμεύει πρώτιστα καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἀναπνοήν. Πρὸς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον σκοπὸν ἀνταποκρίνεται θαυμασίως ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς διασκευή, περὶ ἧς πλείονα εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ μνημονευθέντι ἄρθρῳ (σ. 86). Τρίτον προτέρημα τοῦ διὰ τῆς ῥινὸς ἀναπνέειν εἶνε ὅτι ὁ ἀὴρ κατὰ τὸν μακρὸν αὐτοῦ ῥοῦν διὰ τῶν πολυπλόκων καὶ λαβυρινθωδῶν τῆς ῥινὸς ὀχετῶν προσλαμβάνει παρὰ τῆς βλεννογόνου μεμβράνης τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν ὑδατώδους ἀτμοῦ, οὕτως ὥστε οὐδεμίαν πλέον ὑγρασίαν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος καὶ ἀπὸ τοῦ λάρυγγος. Ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ὅταν εἰσπνέωμεν διὰ τοῦ στόματος, ὁ ἀὴρ προσλαμβάνει ἐκ τῶν ὀργάνων τούτων τὴν ἀναγκαίαν αὐτῷ ὑγρασίαν καὶ τοιουτοτρόπως ἀποξηραίνει αὐτὰ καὶ προξενεῖ διηνεκῆ ἐρεθισμὸν καὶ βῆχα.

„Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀναπνέωμεν διὰ τῆς ῥινός, ἔχοντες τὸ στόμα κεκλεισμένον." Τὴν συμβουλὴν ταύτην ἐθεωρήσαμεν εὔκαιρον νὰ δώσωμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις διὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε τὰ κρυολογήματα (καταρροαί, περιπνευμονίαι κ.τ.τ.) εἶναι συνηθέστερα ἢ κατὰ τὸ θέρος. Ὅταν ἐξερχώμεθα ἐκ θερμοῦ τινος δωματίου εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα, πρέπει βεβαίως νὰ λαμβάνωμεν καὶ τὰ λοιπὰ συνήθη προφυλακτικὰ μέτρα κατὰ παντὸς κρυολογήματος, ἀλλὰ τὸ πρῶτιστον καὶ σπουδαιότατον εἶναι νὰ κλείωμεν τὸ στόμα καὶ ν' ἀναπνέωμεν διὰ τῆς ῥινός. Ἀλλ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων καταφαίνεται ὅτι τὸ πάντων ἄριστον εἶνε νὰ συνεθίζωμεν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἰδίᾳ τὰ τέκνα ἡμῶν ἀπὸ τῆς τρυφερᾶς αὐτῶν ἡλικίας νὰ ἀναπνέωσι πανταχοῦ καὶ πάντοτε μὲ τὸ στόμα κεκλεισμένον.

κ. Α. Δ. Σ. εἰς Βιτώλια. Ἐὰν ἔχητε τὴν τότε ἐκδοθεῖσαν ἀγγελίαν μας θὰ μάθητε τοὺς ὅρους μας. — Παν. Ἀρχ. Β. Ν. εἰς Σεράϊβον. Ἀπεστάλη. — κ. Θ. Π. εἰς Crimpoïa. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Χ. Π. εἰς Αἰκατερινανδάρ. Τὸ τίμημα ἐλήφθη, τὰ δὲ αἰτηθέντα τεύχη ἀπεστάλησαν ἀμέσως. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Σ. Π. εἰς Γαλάζιον. Ἀπεστάλησαν. — κ. Μ. Σ. εἰς Ἄγκυραν. Τὸ αἰτηθὲν τεῦχος ἀπεστάλη. — κ. Σ. Χ. εἰς Καζακλάρ. Γράψατε καὶ ὑμεῖς εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ σας ἀποσταλῶσιν. — κ. Μ. Ζ. εἰς Ισμαΐλια. Τὰ γραμματόσημα πρὸς συμπλήρωσιν ἐλήφθησαν. — κκ. Β. καὶ Α. εἰς Θεσσαλονίκην, Θ. Β. εἰς Κωνστ|πολιν, Γ. Α. εἰς Πάτρας. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Π. Ν. εἰς Κάϊρον. Ἡ ἀποσταλεῖσα ἡμῖν συνδρομὴ ἀγνοοῦμεν διὰ ποῖον εἶναι. — κ. Π. Π. εἰς Πάτρας. Ἂν θέλετε δυνάμεθα νὰ σᾶς τὸ ἀποστείλωμεν. — κ. Ν. Σ. εἰς Ναύπλιον. Θὰ σᾶς γράψωμεν. — κ. Π. Κ. εἰς Λάρισσαν. Ὀλίγον μᾶς μέλλει. Διὰ νὰ δύνηται νὰ κρίνῃ τις ὀρθῶς πρέπει νὰ εἰξεύρῃ, ἐπειδὴ πολλὰ πράγματα ἄλλως πως φαίνονται καὶ ἄλλως εἶναι. — κ. Ν. Α. εἰς Μαγνησίαν. Οἱ χρυσόδετοι τόμοι τῆς Κλειοῦς μας δύνανται νὰ κοσμήσωσι καὶ τὴν μᾶλλον φιλόκαλον τράπεζαν αἰθούσης. Ἐν αὐτοῖς εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἑκατοντάδας λαμπρῶν εἰκόνων, καὶ πλείστας προσωπογραφίας διαφόρων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ἐκτὸς τούτων ὕλην ποικίλην εἰς σπουδαῖα καὶ τερπνὰ ἄρθρα, διηγήματα κτλ. κτλ. Ἐὰν ἐπιθυμῆτε λοιπὸν ν' ἀποκτήσητε τὸ ἔργον τοῦτο ἀντὶ ὀλιγίστων χρημάτων δύνασθε νὰ ἐπωφεληθῆτε τὴν διδομένην ὑμῖν εὐκαιρίαν. — κ. Μ. Ι. Σ. εἰς Ἄγκυραν. Σᾶς παρακαλοῦμεν ὅπως δώσητε νέαν ἐντολὴν ἐν Κων|πόλει. Ἡ Κλειὼ ἐδημοσίευσε τοιούτου εἴδους ἄρθρα εἰς τὰ προηγούμενα ἔτη, ἀλλὰ καὶ πάλιν παρουσιαζομένης εὐκαιρίας θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὴν φιλικὴν ὑμῶν παρατήρησιν. — Mr. Dr. P. da Costa à Lisbonne. Nous vous écrivons dans quelques jours. — κ. Σ. Π. εἰς Μαριούπολιν. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ. Π. εἰς Ashmun. Θὰ ἐξακολουθήσωμεν ὡς μέχρι τοῦδε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Αἰμίλιος Ὠζιέ, μετὰ προσωπογραφίας. — Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ βίου. Δημοπρασία ἐν ἐνεχυροδανειστηρίῳ ὑπὸ Ἀριστ. Π. Κουρτίδου. — Ἕως πότε θὰ γίνωνται πόλεμοι; παρατηρήσεις διὰ τὸ μέλλον ὑπὸ Ἰωάννου Βαχενχουζεν (τέλος). — Ἡ Ἀθανασία τῆς φωνῆς. — Δημώδεις παροιμίαι. — Ὁ Δαίμων. Διήγημα ὑπὸ Ι. Ι. Κρασσέβσκυ (συνέχεια). — Πινακοθήκη, ἤτοι ἑρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Ἡ Ἑλληνικὴ ὑπογραφὴ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας. — Τὸ ψῦχος ἐν Σιβηρίᾳ. — Βραχέα ἀπομνημονεύματα. — Ἐπίδρασις τῆς μουσικῆς ἐπὶ ἑνὸς λέοντος. — Τὰ δύματα τῆς θαλάσσης. — Ἡ ἰσχὺς τῆς φαντασίας.) — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Οἱ σπασμοὶ τῶν βρεφῶν.) — Πῶς πρέπει νὰ ἀναπνέωμεν. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Αἰμίλιος Ὠζιέ, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 321). — Ἑορτὴ ἐν Πομπηΐᾳ. Εἰκὼν ὑπὸ Diana Coomans (ἐν σελ. 325). — Ῥωμοῦνοι χωρικοὶ χορεύοντες τὴν hora. Ξυλογραφία ἐκ φωτογραφίας (ἐν σελ. 329).

Ἐκδότης **Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.**

Τύποις Bär & Hermann, *ἐν Δειψίᾳ.* — *Χάρτης ἐκ τῆς* Neue Papiermanufactur *ἐν Στρασβούργῳ.*